

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านบ้านโคกสูง หมู่ที่ 14 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวมัทธิตา ศรีคำ

สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545
ISBN...

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาบ้านโคกสูง หมู่ 14 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
ผู้ทำสารนิพนธ์	นางสาวมณฑิตา ศรีคำ
ประกาศนียบัตรบัณฑิต	สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร.อุทัย มีคำ นางสาวอักษรา ตลับทอง, 69 หน้า

ISBN...

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านโคกสูง หมู่ 14 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านโคกสูง ปัจจัยบวกและปัจจัยลบที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย กระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนบ้านโคกสูง

การรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลาระหว่างเดือน ธันวาคม 2544 ถึงเดือน กันยายน 2545 โดยวิธีการศึกษาเอกสารข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ การจัดทำเวทีชาวบ้าน การสังเกต และการสัมภาษณ์ชาวบ้านโคกสูง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ผลการประเมินที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านโคกสูง หมู่ 14 เข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลเพื่อเสริมสร้าง และพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอนุมัติเงินเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านตนเองจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อมได้แจ้งให้กองทุนหมู่บ้านทราบเมื่อกองทุนหมู่บ้านโคกสูง ได้รับทราบแล้วให้ติดต่อธนาคารเพื่อทำหลักฐานการรับจัดสรรเงินโดยทำการเปิดบัญชีรับเงินจัดสรรจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองซึ่งมีเอกสารดังต่อไปนี้

1) สมุดบัญชีกองทุนหมู่บ้านโคกสูง หมู่ 14

2) มติที่ประชุมเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้มีอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญากับธนาคารไปแสดงต่อธนาคารออมสิน สาขา ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และต้องให้ประธานกรรมการกองทุนเลขานุการและเหรัญญิกลงนามกำกับและรับรองสำเนาครบทุกหน้า

3) บัตรประจำตัวประชาชนของประธานกองทุน เลขานุการ เภรัญญิกของกองทุน หมู่บ้านโคกสูง หมู่ 14 ตามความเข้าใจของประชากรในหมู่บ้านเงิน 1 ล้านบาท เป็นกองทุนของหมู่บ้านตามนโยบายของรัฐบาลโดยเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อกิจกรรมการพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน กองทุนหมู่บ้านโคกสูงได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2544 จากธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ชื่อบัญชี กองทุนหมู่บ้านโคกสูง หมู่ที่ 14 เลขที่บัญชี 06 - 4303 - 20 - 081220 - 0 เลขที่บัญชีเงินสะสมกองทุนเลขที่บัญชี 06 - 4303 - 20 - 081636 - 8 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโคกสูง หมู่ 14 จำนวน 13 คน ซึ่งได้คัดเลือกตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน ปัจจุบันจำนวนสมาชิกของกองทุนมี 62 ราย ผู้กู้ทั้งหมด 62 ราย โดยนำเงินไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามโครงการที่ขอไป

การชำระคืนเงินกู้ ผู้กู้จะต้องชำระเมื่อครบกำหนดซึ่งผู้กู้ต้องทำการชำระเงินด้วยตนเอง แต่ก่อนจะชำระต้องแจ้งให้คณะกรรมการทราบก่อนเพื่อคณะกรรมการจะออกใบแจ้งประสงค์การชำระคืนให้แล้วนำไปนี้ไปแสดงและคืนเงินที่ธนาคารออมสินเมื่อทางธนาคารได้รับเงินจะออกใบเสร็จให้ผู้จ่ายเงินและผู้กู้นำใบเสร็จมาให้แก่คณะกรรมการไว้เป็นหลักฐานการคืนเงิน

ได้มีการสรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติตามทัศนของชาวบ้านจากการเก็บข้อมูลทำให้ทราบว่าชาวบ้านได้รู้จักวิธีที่จะบริหารเงินให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยังเป็นการส่งเสริมอาชีพที่หลากหลายทำให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ได้มีการจัดจ้างบัณฑิตเข้ามาติดตามและประเมินโครงการ ทำให้การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ร่วมกับชาวบ้าน โดยบัณฑิตมีการสร้างจิตสำนึกร่วมกันทำให้ชาวบ้านในหมู่บ้านมีการพึ่งพาตนเองได้

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง (SWOT) และรวบรวมเนื้อหาต่าง ๆ จากการจัดเวทีชาวบ้าน การสังเกต และการสัมภาษณ์เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบ้านโคกสูง

สาขาวิชา เทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
สุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

(ผศ.ดร.อุทัย มีคำ)

คณะกรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. วีรชัย อาจหาญ)

(นางสาวอักษรา ตลับทอง)

สารนิพนธ์ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....ปี.....2545พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.อุทัยมีคำ อาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมด้วยอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขา การจัดการและการประเมินโครงการที่ได้ให้ความกรุณาแนะนำและให้ความรู้ทางด้านวิชาการ ให้ความสนใจใส่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในสารนิพนธ์เป็นอย่างดีตลอดมา ผู้ทำสารนิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ดร.วีรชัย อาจหาญ กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ นางสาวอักษรา ตลับทอง ผู้ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษา ที่มีส่วนช่วยให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นายประเสริฐ ทิพย์ศิริ ประธานกองทุนหมู่บ้านหมู่ 14 ต.คลองม่วง อ.ปากช่องจ.นครราชสีมา พร้อมด้วยคณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุน และชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุน ในบ้านโคกสูง หมู่ 14 ต.คลองม่วง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา ทุกท่านที่ให้ข้อมูลและส่วนช่วยเหลือ

นางสาวมณฑิตา ศรีคำ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอหุมติ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
1.3 กรอบความคิดและทฤษฎี	2
1.4 วิธีดำเนินการ	2
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	6
2.3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	7
2.4 การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน	8
2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	8
2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
2.7 หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบซีพีเอ็มโมเดล	10
2.8 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	11
2.9 หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่นๆ	11

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	15
3.1 การประเมิน	15
3.2 กลุ่มเป้าหมาย	15
3.3 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมิน	16
3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล ตามรูปแบบการประเมิน	17
3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัด ตามรูปแบบการประเมิน	30
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	34
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน	34
4.2 การประเมินผลโครงการโดยภาพรวม	46
4.3 ผลการประเมินผลเทคนิค	58
4.4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน	59
บทที่ 5 สรุปอภิปราย และข้อเสนอแนะ	61
5.1 สรุปผลและอภิปรายวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	61
5.2 วิธีการดำเนินการ	67
5.4 ข้อเสนอแนะ	68
ภาคผนวก	
ก - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	
- ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน	
- แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง	
ข - แผนที่อำเภอปากช่อง	
- แผนที่ตำบลคลองม่วง	
- แผนที่หมู่บ้านโคกสูง	
ประวัติผู้ทำสารนิพนธ์	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล	17
3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินปัจจัย	19
3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินกระบวนการ	22
3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล การประเมินผลผลิต	26
3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ การประเมินตัวชี้วัด ตามรูปแบบการประเมิน	30
4.1 จำนวนประชากรร้อยละของบ้านโคกสูง	37
4.2 ระดับการศึกษาและจำนวนนักเรียนที่ไปศึกษานอกหมู่บ้าน	38
4.3 จำนวนผลผลิตต่อปี	39
4.4 จำนวนร้อยละของรายได้ของประชากรบ้านโคกสูง	39
4.5 รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้าน	44
4.6 การพัฒนาอาชีพ	44

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

บ้านโคกสูง ต. คลองม่วง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30310 ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับอนุมัติให้ดำเนินการร่วมกับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว เพื่อที่จะให้ทราบถึงผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด จึงสมควรที่จะมีการประเมินและผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษาบัณฑิตศึกษากองทุน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่หมู่บ้านโคกสูง ต. คลองม่วง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30310 นี้มาระยะเวลาหนึ่งแล้วจึงรับผิดชอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.2.1 เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบ้านโคกสูง ต. คลองม่วง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30310 ในประเด็นต่อไปนี้

1.2.1.1 บ้านโคกสูง มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

1.2.1.2 บ้านโคกสูง มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.2.1.3 บ้านโคกสูง มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองมีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.2.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของบ้านโคกสูง ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

1.2.1.5 ประชาชนในบ้านโคกสูงมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 2.1

1.2.3 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และการเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในหมู่บ้าน ตำบล

1.2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้าน เจริญผลและระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่า ชิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมีอักษรย่อที่มีความหมายดังนี้

C ย่อมาจาก Context คือ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน

I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้า

P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการ

P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิต

การประเมินผลแบบจำลอง (CIPP Model) นี้เป็นการประเมิน เพื่อให้รายละเอียดต่างๆ ได้แก่ ด้านบริบทปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตเพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการและเป็นแบบจำลองที่ทำให้เข้าใจง่าย สะดวกในการใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลโครงการ

1.4 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านโคกสูง ต. คลองม่วง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30310 มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโคกสูง ต. คลองม่วง

อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30310 ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 ใช้ชิฟฟ์โมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านโคกสูง ต. คลองม่วง อ. ปากช่อง

จ. นครราชสีมา 30310 และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร.บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียน บทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรมและภาคผนวก

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาค้างนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

- 1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนฯ
- 3) ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านโคกสูง
- 4) ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

- **กองทุนหมู่บ้าน** หมายถึง เงินกองทุนหมู่บ้านบ้านโคกสูง ต. คลองม่วง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30310 ซึ่งประกอบด้วยเงินจากการจัดสรร 1 ล้านบาท และเงินประเภทอื่นตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 หมวด 6 ข้อ 23 (2) – (8)
- **สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน** หมายถึง ผู้อยู่อาศัยในบ้านบ้านโคกสูง ต. คลองม่วง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30310 ที่สมัครและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโคกสูง ต. คลองม่วง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30310
- **คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน** หมายถึง ผู้อยู่อาศัยในบ้านโคกสูง ต. คลองม่วง อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30310 ที่ได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านและมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบฯ ข้อ 17 จำนวน 10 คน
- **ประธานกองทุนหมู่บ้าน** หมายถึง กรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเลือกระหว่างกรรมการกองทุนหมู่บ้านด้วยกันให้ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้แก่ นายประเสริฐ ทิพย์ศิริ

- **ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน** หมายถึง ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการ
เกี่ยวกับการบริหารกองทุน ออกโดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโคกสูง ต. คลองม่วง
อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา 30310 ที่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้ความเห็นชอบ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษา : บ้านโคกสูง ทั้งที่เป็น นโยบาย หลักการ ระเบียบต่างๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมินและหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้เป็น 9 ด้านดังนี้

1. นโยบาย วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. การติดตามและสังเกตการณ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพโฟมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
 - 9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 - 9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน
 - 9.3 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้
 - 9.4 ประชาคม
 - 9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 9.6 ธุรกิจชุมชน
 - 9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

2.1 นโยบาย วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม อีกทั้งให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนส่วนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

2.1.2 หลักการสำคัญของกองทุนและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 4) การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
- 2) ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียงในหมู่บ้าน
- 4) เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
- 5) ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

- 1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 - คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกิน 10 คน เลขานุการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน
 - คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระในตำแหน่งคราวละ 2 ปี

- นอกจากการพ้นวาระแล้วกรรมการจะพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย ลาออก ล้มละลาย หรือถูกศาลพิพากษา
- ในการประชุมแต่ละครั้งต้องมีคณะกรรมการเกินกึ่งหนึ่ง
- กรรมการมีหน้าที่ตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน
- คณะกรรมการจะได้เบี้ยประชุมค่าตอบแทนในอัตราที่กำหนด

2) สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนในสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูล ประชาสัมพันธ์ จัดประชุมชี้แจง ให้การสนับสนุน เป็นที่ปรึกษา ประเมินปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ รายงานผลประจำปี และดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2.3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กล่าวว่

จะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดที่เข้าร่วมประชุม

การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบ

คณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนี้ เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน

เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยอายุ 20 ปีบริบูรณ์

ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรม

ชุมชนไม่ติดการพนันไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดและไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด

ลหุโทษ

2.4 การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง รวมทั้งการแสดงออกอย่างชัดเจนซึ่งความพร้อมในการเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุน และการควบคุมดูแลกันเองในการใช้ประโยชน์จากกองทุนของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เป็นความพร้อมของบุคคล ด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน และความพร้อมในการเข้าบริหารจัดการกองทุน

การบริหารจัดการกองทุนที่สอดคล้อง และเกื้อกูลกันในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และกองทุนทางสังคมหรือกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น

การมีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก และมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านจัดทำขึ้นเพื่อให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมนิสัยการออม เสี่ยงละ เอื้ออาทร และเป็นไปได้ด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกโดยรวม จึงเห็นสมควรให้กำหนดระเบียบการเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโคกสูงไว้ดังนี้

ระเบียบนี้เรียกว่า “ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านโคกสูง พ.ศ. 2544 ”

ที่ตั้งกองทุน เลขที่ 7 หมู่ 14 ต.คลองม่วง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 30130

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- เป็นแหล่งกองทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น
- เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
- คนดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น
- เพื่อกระตุ้นชุมชนให้รู้จักพึ่งพาตนเอง และกระตุ้นเศรษฐกิจระดับพื้นฐาน

ที่เข้มแข็งในหมู่บ้าน

แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วย เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เงินกู้ยืม ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆที่เกิดขึ้นจากกองทุน ค่าธรรมเนียมแรกเข้าเงินฝากสัจจะและเงินรับฝากเงินค่าหุ้น ค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิกหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันอื่นใด

คุณสมบัติของสมาชิก

เป็นผู้มีชื่อและทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้านตะโกสูงเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือนยกเว้นย้ายมาจากที่อื่นต้องไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนจัดตั้งกองทุน ต้องเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือผู้ที่หัวหน้าครอบครัวมอบหมาย เป็นผู้มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของทุนเป็นสำคัญ มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- ยื่นคำขอเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะบุคคลหรือกลุ่มหรือองค์กรชุมชน แล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
- คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แนวทางในการพิจารณาเงินกู้สำหรับกองทุนหมู่บ้านโคกสูง หมู่ที่ 14 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา คือ

- มีส่วนร่วมในการพัฒนากองทุน
- ขยันทำมาหากิน
- มีความรับผิดชอบ
- มีความซื่อสัตย์สุจริต

นอกจากนี้การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (รายละเอียดตามเอกสารในภาคผนวก)

2.7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบ ชิพฟ์โมเดล

1. รูปแบบการประเมินแบบชิพฟ์โมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะได้เสนอแบบจำลอง CIPP เพื่อประเมินผลโครงการ ซึ่งได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า “ เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ”

แบบจำลอง CIPP ประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการโดยจะเน้นด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมความต้องการและความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหาอุปสรรค อันจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่างๆ ที่วางไว้ ประเมินในด้านต่างๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้โดย

ประเมินอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการ ภายในโครงการเท่านั้น

1.3 การประเมินกระบวนการ (process Evaluation) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่อง ของกระบวนการ หรือดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผน
- เพื่อเป็นการระดมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบริหารจัดการบริหารจัดการ กองทุน

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ชิพฟ์โมเดล ดังกล่าวแล้ว

หมายเหตุ รายละเอียดการประเมินโครงการแบบชิพฟ์โมเดล ศึกษาได้จาก “ ชุติวิภา การประเมินเพื่อพัฒนา ” เรื่องรูปแบบการประเมิน

2.8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยได้กำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของนักศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

1) บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรม ทำให้มีเงินหมุนเวียนและกระจายไปทั่วประเทศ นอกจากนั้นยังจะมีค่าบริหารจัดการ มีการสัมมนา ติดตามผลโครงการเป็นระยะๆ ทุก 15 วัน 1 เดือนและ 3 เดือน ซึ่งจะทำให้มีการใช้จ่ายเงินนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจการค้า บริการ และภาคประชาชน เป็นเศรษฐกิจฐานรากอย่างต่อเนื่องอื่นๆอีกมาก

2) ผู้สำเร็จการฝึกอบรม จึงได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสได้รับการจ้างงานจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือ อบต. และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้

3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

2.9. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ทำให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1) ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองได้ เนื่องจากเกิดการเรียนรู้วิธีแก้ปัญหา และสร้างความเจริญให้กับชุมชน หรือหมู่บ้านของตน โดยผ่านกิจกรรมกระบวนการทำงานตามโครงการ

2) เป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของรัฐบาลที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจ และกำหนดชะตากรรมของท้องถิ่นของตน

- 3) เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น ได้ถูกต้องตรงประเด็น
- 4) เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน ซึ่งก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจ
- 5) เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล เพราะกระบวนการมีส่วนร่วม ย่อมมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเหมือนเวทีในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์
- 6) เป็นการสนับสนุนการพัฒนาความรักท้องถิ่นและความรับผิดชอบต่อสังคม
- 7) เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนา ที่จัดทำขึ้นในหมู่บ้าน

2.9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะชุมชนเข้มแข็ง

- 1) สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนตนเอง
- 2) สมาชิกชุมชนเลือกกำหนดผู้นำชุมชน ผู้ทำการเปลี่ยนแปลงผู้แทนชุมชนที่หลากหลายด้วยตนเอง
- 3) สมาชิกชุมชนมีจิตสำนึกในการพึ่งตนเอง เอื้ออาทร รักและห่วงใยซึ่งกันและกัน
- 4) มีกระบวนการชุมชนที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีของชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใส
- 5) สมาชิกทุกคนมีส่วนในการประเมินสถานการณ์ของชุมชนกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันร่วมคิดช่วยตัดสินใจ
- 6) สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน
- 7) มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุกด้าน
- 8) ไม่ควรพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เพื่อให้ชุมชนสามารถช่วยตนเองได้ในที่สุด

- 9) เครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา

2.9.3 เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้

- 1) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอก
- 2) สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างเนื่อง
- 2) แลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดกระบวนการจัดการและองค์การร่วมกัน

2.9.4 ประชาคม

ประชาคม คือ การรวมกลุ่มคนเพื่อ พุดคุย แลกเปลี่ยน ถกแถลง ข้อมูล ความคิดเห็น คุณค่า อุดมการณ์ ปัญหาวางแผน ทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือชุมชน

2.9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน

เป็นการทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาที่ยั่งยืนได้โดยการเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถทางปัญญา ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และช่วยทำให้สังคมมีความสุข รักใคร่กลมเกลียว ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม

2.9.6 ธุรกิจชุมชน

เป็นแนวทางพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยการรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อดำเนินธุรกิจ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนอันเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่สำคัญ โดยมีกลุ่ม หรือองค์กรชุมชนร่วมเป็นเจ้าของ และร่วมดำเนินกิจการตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินงานนั้น

2.9.7 ระบบบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน

การบัญชี มีความหมายโดยสรุป คือ การบันทึกเหตุการณ์ทางการเงิน จัดหมวดหมู่ สรุปผลและแปลความหมาย ในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะเน้นการจัดทำโดยอาศัยข้อเท็จจริงในการดำเนินกิจกรรมตามปกติ มากกว่าตามหลักวิชาการจะไม่มีคำว่า “เดบิต” หรือ “เครดิต” แต่ยังบันทึกตามหลักบัญชีในการจัดทำบัญชีตามรูปแบบนี้ สิ่งที่ต้องจัดทำจะต้องให้ความสำคัญก็คือ หมวดหมู่ หรือประเภท บัญชี นั่นคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำจะต้องสามารถแยกหมวดหมู่ หรือประเภทของบัญชีนั้นคือผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำจะต้องสามารถแยกหมวดหมู่ หรือประเภทบัญชีได้ว่าอยู่ในหมวด ดังต่อไปนี้

หมวดหมู่ทางบัญชีสามารถจัดประเภทได้ทั้งหมด 5 หมวดคือ

1. หมวดสินทรัพย์
2. หมวดหนี้สิน
3. หมวดทุน (เงินกองทุน)
4. หมวดรายได้
5. หมวดค่าใช้จ่าย

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินได้ สินทรัพย์อาจมีรูปร่างต่าง ๆ กัน อาจมีตัวตนหรือไม่มีตัวตนก็ได้สินทรัพย์ส่วนใหญ่ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ ครุภัณฑ์ เป็นต้น

หนี้สิน หมายถึง ภาระหรือพันธผูกพันที่จะต้องชดใช้คืนในรูปของตัวเงินหรือตราสารทางการเงินในอนาคต หนี้สินที่มักพบได้แก่ เจ้าหนี้เงินกู้เงินรับฝาก เป็นต้น

ทุน หมายถึง ทุนในที่นี้หมายถึงเงินกองทุนที่ได้รับจัดสรรหมู่บ้านละ 1,000,000 บาทเงินกองทุนนี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อกองทุนมีกำไร จากการดำเนินงาน ซึ่งจะสะสมอยู่ในบัญชี กำไรสะสม ดังนั้น ทุนจึงประกอบด้วย เงินกองทุนบวกกำไรสะสม

รายได้ หมายถึง รายได้จากกิจการดำเนินงานหรือเงินที่ได้รับและไม่มีภาระต้องจ่ายคืน เช่น รายได้ค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ยเงินกู้ ดอกเบี้ยปรับ รายได้ จากการขายปุ๋ย รายได้ จากเงินบริจาคหรือเงินรางวัลต่าง ๆ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน เช่น ค่าอาหารและค่าเครื่องดื่มในวันประชุม ค่ารถ ค่าเครื่องเขียนและแบบพิมพ์ ดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองการดำเนินงานส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเงินสดหรือเงินฝากธนาคาร ดังนั้น จึงใช้บัญชีเงินสดหรือเงินฝากธนาคาร ดังนั้น จึงใช้บัญชีเงินสด หรือเงินฝากธนาคารเป็นกลไกเชื่อมโยงในการจัดทำบัญชี โดยการวิเคราะห์รายการจะอาศัยคำถาม

- รายการที่เกิดขึ้นมีผลทำให้เงินสดหรือเงินฝากธนาคารเพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าไร
- เพิ่มขึ้นหรือลดลงเพราะอะไร

(วิเชียร นิตธรรมและคณะ.คู่มือการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.หน้า 1-2)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติครั้งนี้ เป็นการศึกษารายกรณีเฉพาะหมู่บ้านโคกสูง ต.คลองม่วง อ.ปากช่อง จ. นครราชสีมา ซึ่งผู้ทำสารนิพนธ์ได้เข้ามาปฏิบัติงานตั้งแต่ เดือน ธันวาคม พศ. 2544 ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1รูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบและได้มีนักวิชาการหลายท่านได้สร้างแบบจำลองเพื่อใช้ในการประเมิน รูปแบบที่ประยุกต์ใช้ในการประเมินครั้งนี้คือ ซิฟฟ์โมเดล ตามกรอบความคิดทฤษฎีที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ผู้กู้) ดังนี้

- 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)
- 2) การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู้)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านโคกสูง ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่างๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	13	คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	62	คน
2.2.1 สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	62	คน
2.2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	-	คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	412	คน
2.4 ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน	3	คน
2.5 ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	1	คน

3.3 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

3.3.1 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1) การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่างๆ ของหมู่บ้าน ตลอดจนการสังเกตและบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

2) การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้านโดยใช้แบบรายงานต่างๆ (ปร)

3) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

4) การศึกษาเจาะลึกรายกรณี จากสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้จำนวน

5 ราย ที่มีวัตถุประสงค์การกู้แตกต่างกัน

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (ปร) และ

แบบเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อใช้ในการสังเกตและการสัมภาษณ์ มีดังนี้

1) แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน (ปร.1)

2) แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน (ปร.2)

3) แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน(ปร.3)

4) แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน (ปร. 4)

5) แบบรายงานการจัดเวทีบริหารงานจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(ปร. 5)

6) แบบรายงานการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(ปร.6)

7) แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของชาวบ้าน (ปร.7)

8) โครงการประเมินธุรกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (SME₂) (ปร.8)

9) แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (ปร. 9)

10) แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน (ปร. 10)

11) แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี (ปร.11)

12) การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (ปร.12)

13) แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลตามรูปแบบการประเมิน

จากกรอบทฤษฎีความคิดที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 1 เมื่อนำมาเป็นตัวกำหนดไว้ในตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้กู) ดังนี้

3.4.1 การประเมินบริบท มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
C1-ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ที่มาของชื่อหมู่บ้านชุมชน คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้านอพยพมาจากที่ไหน และเหตุใดจึงอพยพมา สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร อาชีพเดิม(อาชีพหลัก/อาชีพรอง)คืออะไร อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคืออะไร เพราะอะไรจึงเลิกทำ อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณสุขภาคีมีประมาณปี พ.ศ. 	<ol style="list-style-type: none"> ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโสหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว 	<ol style="list-style-type: none"> สัมภาษณ์ตามแบบบร.1 ศึกษาจากเอกสาร
C2-สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น 	<ol style="list-style-type: none"> ข้อมูลจากเอกสาร หมู่บ้าน ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาจากเอกสาร สังเกต สัมภาษณ์

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C3-สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน	3. แผนที่หมู่บ้าน		
	1. อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน	1. ผู้นำชุมชน 2. สถานีอนามัยตำบล	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
	2. จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร	3. โรงเรียน 4. เกษตรตำบล	
	3. จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย	5. หมู่บ้าน	
	4. จำนวนและประเภทร้านค้าในชุมชน		
	5. จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน		
	6. โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน		
	7. โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน)		
	8. โรคที่เจ็บป่วย		
C4-วัฒนธรรมประเพณี	9. สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย		
	1. จำนวนวัด/โบสถ์/มัสยิด	1. ผู้นำชุมชน 2. ผู้อาวุโส	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
	2. จำนวนพระ/เณร/บาทหลวง	3. ชาวบ้าน	2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
	3. ภาษาพื้นบ้าน		
	4. ประเพณีที่สำคัญ		
C5-โครงสร้างพื้นฐาน	5. ความเชื่อต่าง ๆ (ศาลปู่ตาฯ)		
	1. จำนวนและสภาพโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์ หอกระจายข่าว,	1. ผู้นำชุมชน 2. หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	ศาลาประชาคม, ไปรษณีย์ ฯลฯ 2. จำนวนและสภาพ ของทรัพยากร เช่น ป่าไม้, แหล่งน้ำแร่ ฯลฯที่เป็นสาธารณะ ประโยชน์		
C6-ผู้นำชุมชน การรวมกลุ่ม และภูมิปัญญา ท้องถิ่น	1. ประเภทผู้นำที่เป็น ที่เป็นทางการและ ไม่ เป็นทางการ 2. กลุ่มต่างๆที่มีอยู่ใน หมู่บ้าน(จำนวน สมาชิก,ทุนของกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม, ปีก่อตั้ง) 3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านต่างๆ(ชื่อ,อายุ, ความเชี่ยวชาญ	1. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. สังเกต
C7-โครงการพัฒนา ที่ผ่านมา	1. โครงการของภาครัฐ 2. โครงการของภาค เอกชน 3. โครงการที่ชาวบ้าน ทำขึ้นเอง (ชื่อโครงการ/ กิจกรรมของโครง การ)(ย้อนหลัง 5 ปี)	1. ผู้นำชุมชน 2. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 3. ข้อมูลที่บันทึกไว้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สังเกต
C8-ความเข้มแข็ง ของชุม	1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำ ความดี	1. ชาวบ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 ครั้งที่1 (มาจากข้อมูลดิบ 30 ชุด)

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	5. โอกาสในการหา ความรู้เพิ่มเติม		
	6. จำนวนครอบครัว ที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้		
	7. ครอบครัวอบอุ่น, รักใคร่ปรองดอง		
	8. การรวมกลุ่ม		
	9. การประชุม/ เสวนาสมาเสมอ		
	10. การช่วยเหลือ ผู้ด้อยโอกาส		
	11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม		
	12. การจัดทำแผนงาน แก้ปัญหาชุมชน		
รายบุคคล			
C9-อาชีพเดิม	1. อาชีพหลัก/รอง 2. ผลการประกอบ อาชีพ(เพียงพอต่อ การเลี้ยงครอบครัว หรือไม่) 3. ปัญหาอุปสรรคใน การประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C10-สมาชิกใน ครอบครัว	1. สมาชิกในครอบครัว และรายละเอียด เช่น จำนวน,อายุ, สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษา, ความสัมพันธ์กับ หัวหน้าครอบครัว, การมีงานทำ	1. สมาชิกกองทุนหมู่ บ้านที่ได้รับอนุมัติ เงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C11-สภาพการอยู่อาศัย	1. มีบ้านเป็นของตนเอง ถ้าไม่มีพักอาศัยอย่างไร	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สังเกต
C12-รายได้ของครอบครัว	1. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 2. ความเพียงพอของรายได้ต่อรายจ่าย	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C13-หนี้สินของครอบครัว	1. จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน 2. สาเหตุของการมีหนี้สิน 3. แหล่งเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11

3.4.2 การประเมินปัจจัย มีรายละเอียดตามร่างที่ 3.2
ตารางที่ 3.2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการประเมินปัจจัย

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
I1-นโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ	1. รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี	1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี 2. ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ช่องกับกองทุน หมู่บ้าน	1. ศึกษาจากเอกสาร
I2-การประชาสัมพันธ์ (เอาหมู่บ้านเป็นที่ตั้งว่าข่าวสารมาแบบไหนโดยใช้สื่อแบบใด)	1. ช่วงเวลาที่มี การประชาสัมพันธ์ 2. ประเภทสื่อในการ ประชาสัมพันธ์ 3. ความทั่วถึงในการ ประชาสัมพันธ์ 4. เนื้อหาในการ ประชาสัมพันธ์	1. ผู้นำชุมชน 2. ชาวบ้าน 3. ส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง 4. ที่ทำการกองทุน 5. เอกสารประชาสัมพันธ์	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
13-คณะอนุกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง	1. จำนวนคณะอนุกรรมการ 2. องค์ประกอบและคณะอนุกรรมการ 3. สัดส่วนคณะอนุกรรมการภาคประชาชน 4. การปฏิบัติหน้าที่	1. พัฒนาชุมชน 2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
14-คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. จำนวน 2. คุณสมบัติ 3. วิธีการได้มา 4. การพ้นจากตำแหน่ง 5. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4
15-การเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจ แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน	1. วิธีการในการเตรียมความพร้อม 2. เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม 3. จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม 4. หน่วยงานองค์กรที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ส่วนราชการ 3. ชาวบ้าน 4. ผู้นำชุมชน	1. สัมภาษณ์ชาวบ้านตามแบบ บร.3 บร.9 (จากข้อมูลดิบ 30 ครั้วเรือน) 2. สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
16-เงินกองทุน 1 ล้านบาท	1. วันที่ได้รับอนุมัติ 2. การเก็บรักษาเงิน	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
17-เงินทุนสะสมอื่น ๆ	1. ประเภท/จำนวน/ที่มาและการเก็บรักษาเงินทุนอื่น ๆ	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
18-บัณฑิตกองทุน	1. ประวัติส่วนตัวชื่อ, วุฒิ, การศึกษา, อายุ, เพศ, ภูมิลำเนา.	1. บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน 2. คู่มือนักศึกษา	1. ศึกษาตนเอง 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	สถานภาพสมรส, ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี) 2. บทบาทหน้าที่		
ระดับรายบุคคล			
I9-จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I10-จำนวนเงินที่ลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I11-วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I12-สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และวัสดุ ดิบในการประกอบอาชีพ	1. สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2. วัสดุในการประกอบอาชีพ 3. วัสดุดิบในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I13-ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ	1. ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I14-จำนวนแรงงาน	1. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.4.3 การประเมินกระบวนการ มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.3
ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับหมู่บ้าน			
PC1-การจัดทำ ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. กระบวนการในการ จัดทำระเบียบ กองทุนหมู่บ้าน	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม จากคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้าน
PC2-การจัดทำเอกสาร ขอขึ้นทะเบียน	1. กระบวนการในการ จัดทำเอกสารขอขึ้น ทะเบียน 2. ผู้มีส่วนร่วมในการ จัดทำ 3. ปัญหา อุปสรรคใน การจัดทำ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์
PC-3ระบบบัญชี กองทุน	1. จำนวนบัญชีที่จัดทำ (จำนวนเล่ม) 2. ชื่อบัญชี เช่น บัญชี ลูกหนี้, บัญชีเงิน สัจจะ 3. ความเป็นปัจจุบัน 4. ผู้จัดทำ 5. ปัญหาอุปสรรคใน การจัดทำ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีกองทุน	1. สัมภาษณ์
PC4-กิจกรรมเกี่ยวกับ สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน			
PC4.1-การรับสมัคร	1. ช่วงเวลาในการ รับสมัครและเหตุผล	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. ค่าธรรมเนียมในการสมัครและเหตุผล	2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	2. สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
	3. ขั้นตอนการรับและเหตุผล		3. ศึกษาจากเอกสาร
	4. คุณสมบัติของผู้สมัครและเหตุผล		
	5. ปัญหาอุปสรรค		
PC4.2-การหมดสมาชิกภาพ	1. การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC4.3-ประเภทสมาชิก	1. การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล		
PC4.4-การทำทะเบียนสมาชิก	1. ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. เอกสารด้านทะเบียนสมาชิก	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5-กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน			
PC5.1-ขั้นตอนการขอกู้	1. ขั้นตอนในการขอกู้ 2. เอกสารประกอบการขอกู้ 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 3. ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4. เอกสารโครงการขอกู้	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.2-การเลือกผู้กู้	1. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล	1. คณะกรรมการกองทุน	1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.4

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	2. วิธีการคัดเลือก และเหตุผล		2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC5.3-การโอนเงิน ให้ผู้กู้	1. ขั้นตอนในการโอน เงิน 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้ 3. หลักฐานในการ โอนเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC5.4-การรับ ชำระหนี้	1. ขั้นตอนในการ ชำระหนี้ 2. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน 3. เอกสารในการ ส่งเงิน	1. สัมภาษณ์
PC6-การส่งเสริม การใช้เงินกู้			
PC6.1-การแนะนำ วิธีทำธุรกิจ	1. ผู้แนะนำ 2. ประเด็นในการ แนะนำ 3. วิธีการแนะนำ 4. จำนวนครั้งใน การแนะนำ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC6.2-การช่วย หาตลาด	1. ผู้ช่วยหาตลาด 2. วิธีการส่งเสริม การตลาด 3. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC7-การตรวจสอบ การใช้จ่าย เงินกู้	1. ผู้ที่ทำการตรวจ สอบ 2. วิธีการตรวจสอบ 3. จำนวนครั้งในการ ตรวจสอบ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับเงินกู้	1. สัมภาษณ์

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	4. ปัญหาอุปสรรค		
PC8-การจัดทำ รายงานและ เผยแพร่ผลการ ดำเนินงาน	1. ประเภทรายงาน ที่จัดทำ 2. ประเภทผลงาน ที่มีการเผยแพร่ 3. วิธีการเผยแพร่ ผลการดำเนินงาน	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน 3. เอกสารการจัดทำ รายงาน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต 3. ศึกษาจากเอกสาร
PC9-การจัดสรรผล ประโยชน์	1. สัดส่วนในการ จัดสรรและเหตุผล	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. ระเบียบกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร
PC10-การสร้าง เครือข่าย การเรียนรู้	1. ประเภทเครือข่าย 2. กลุ่มคนที่เข้ามา ร่วมเครือข่าย 3. วิธีการสร้าง เครือข่าย 4. ความพึงพอใจ ของผู้ร่วม เครือข่าย 5. ประโยชน์ที่ได้รับ จากการสร้าง เครือข่าย 6. ปัญหาอุปสรรค	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัณฑิตกองทุน หมู่บ้าน 3. สมาชิกกองทุน หมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตแบบมี ส่วนร่วม
ระดับรายบุคคล			
PC11-การใช้จ่าย เงินกู้	1. รายละเอียดของ การใช้จ่าย	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้ จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12-การหาความ รู้เพิ่มเติม	1. วิธีการหาความรู้ เพิ่มเติม	1. สมาชิกกองทุน ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. ศึกษาจากการ เสวนาตามแบบ บร.6

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการหาข้อมูล
PC13-การหาตลาด	1. วิธีการหาตลาด 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์
PC14-การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน	1. การจัดทำบัญชี (มี/ไม่มี) 2. ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำ	1. สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ 2. บัญชีการใช้จ่ายเงิน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

3.4.4 การประเมินผลผลิต มีรายละเอียดตามตารางที่ 3.4
ตารางที่ 3.4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
ระดับการศึกษา			
PD1-จำนวนสมาชิกกองทุน	1. จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน) 2. จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้น/ลดลง 31 ก.ค. 45 3. เหตุที่มีสมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	1. คณะกรรมการกองทุน 2. ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม 3. ศึกษาจากเอกสาร
PD-2จำนวนผู้ได้เงินกู้	1. จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้ 2. จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้อนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง 3. จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ต่อสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด (31 ก.ค. 45)	1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุดมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	4. จำนวนผู้ได้รับ อนุมัติให้กู้จำแนก ตาม บร.4 ข้อ 5		
PD3-ยอดเงินให้กู้	1. ยอดเงินที่มีผู้มา ขอกู้และยอดเงิน ที่ได้รับอนุมัติ แต่ละครั้ง 2. ยอดเงินที่ได้อนุมัติ ให้กู้ทั้งหมด (31 ก.ค. 45) 3. ยอดเงินที่ได้รับ อนุมัติจำแนกตาม บร.4 ข้อ 5 นับถึง 31 ก.ค. 45	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD4-จำนวนผู้ชำระ ค้ำตามกำหนด	1. จำนวนผู้ที่กู้ชำระ ค้ำตามกำหนด (31 ก.ค. 45) 2. จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระ ค้ำตามกำหนด (31 ก.ค.45) และ เหตุผล 3. การแก้ไขปัญหา เมื่อผู้กู้ชำระค้ำ ตามกำหนด	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร 3. ศึกษาเพิ่มเติม
PD5-ยอดเงินที่มีการ ชำระค้ำ	1. ยอดเงินที่มีผู้มา ชำระค้ำนับถึง 31 ก.ค. 45 จำแนก เป็นเงินต้น, ดอกเบี้ย ค่าปรับ	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน 2. บัญชีคุมลูกหนี้	1. สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2. ศึกษาจากเอกสาร
PD6-กองทุนสะสม	1. ยอดเงินกองทุน สะสมแยกประเภท ตาม 17	1. คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1. สัมภาษณ์ 2. ศึกษาจากเอกสาร

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD7-การใช้เงินตามวัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 2. การใช้ประโยชน์กองทุนสะสม 1. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 2. จำนวนผู้กู้ที่ใช้เงินไม่ตามวัตถุประสงค์โครงการ 	<ol style="list-style-type: none"> 2. บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม 1. ผู้ตรวจสอบตาม PC 7 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
PD8-ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทัศนคติต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกและชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.9 2. สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9-การเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ (หลังจากทำ PC10)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น 2. กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น 3. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บัณฑิตกองทุน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. รายงานการปฏิบัติงานของบัณฑิตกองทุน(ตนเอง)
PD10-การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประสบการณ์การเรียนรู้จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน 2. ประสบการณ์การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร10
PD11-ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความสามัคคี 2. ความซื่อสัตย์ 3. การช่วยเหลือกัน 4. การยกย่องคนทำความดี 5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกและชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ตามแบบบร.2 และ บร.7 (จากข้อมูลดิบ 30 ครั้วเรือน) 2. สังเกต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
	6. จำนวนครอบครัว ที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้		
	7. ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ปรองดอง		
	8. การรวมกลุ่ม		
	9. การประชุม/เสวนา สม่ำเสมอ		
	10. การช่วยเหลือผู้ ด้อยโอกาส		
	11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม		
	12. การจัดทำแผนแก้ ปัญหาชุมชน		
	13. ตัวชี้วัดความเข้ม แข็งตามทัศนคติ ของชาวบ้าน		
ระดับรายบุคคล			
PD12-ผลที่ได้ตาม วัตถุประสงค์ ของการกู้			
PD12.1-ผลโดยตรง	1. ผลการใช้เงินตาม วัตถุประสงค์ของ โครงการ	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต
PPD12.2-ผลโดยอ้อม	1. ประสบการณ์ 2. การยอมรับจาก ชุมชน	1. สมาชิกกองทุน หมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1. สัมภาษณ์ 2. สังเกตตามบร.10

3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านโคกสูง ครั้งนี้ ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการ ตามที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 1 และดำเนินการประเมินโดยใช้รูปแบบชีพ ซึ่งมีส่วนชี้วัด แหล่งข้อมูลตั้งรายละเอียดในหัวข้อที่ 3 ข้างต้น เพื่อตอบประเด็นต่าง ๆ ของวัตถุประสงค์ตามประเด็นต่าง ๆ ของวัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้ทำสารนิพนธ์จึงแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ของการประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน ดังตารางที่ 3.5 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.5 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1. เพื่อศึกษาว่ากระบวนการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านโคกสูง บรรลุเป้าหมายต่อไปนี้ มากน้อยเพียงใด				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนา อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือ สวัสดิการของสมาชิก		16 17 19	PC5 PC9	PD1-PD7
1.2 ความสามารถในการบริหาร จัดการกองทุน		14	PC1-PC9	
1.3 การมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และริเริ่มเพื่อแก้ปัญหา ของตนเองการสร้างศักยภาพของ ตนเองและการสร้างเศรษฐกิจ ที่พอเพียง			PC1-PC14	PD9
1.4 เศรษฐกิจที่ได้รับการกระตุ้นและ มีภูมิคุ้มกัน		12 15	PC10 PC11	PD2-PD6 PD8,PD10
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความ เข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม		19	PC10	PD8-PD12

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุ เป้าหมายตามข้อ 1	C1-C8	I1-I4 I8-I14	PC1-PC10 PC11-PC14	PD8
3. เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ใดบ้าง และทำให้เกิด ความเชื่อมโยงภายในและระหว่าง หมู่บ้านตำบล		I3 I8	PC10	PD9
4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็ง ของชุมชนตามทัศนของประชาชน และที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ	C8			PD11

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6.2 การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย การรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิพพ์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1 – 5 และรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการ ทั้ง 5 ประการ ซึ่งมี 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 4 สรุปการบรรลุจุดประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่

4.1 เพื่อทราบว่าการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ
เพียงใด

4.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุน หรือ
ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

4.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากการทำ
สารนิพนธ์ครั้งนี้

4.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินโครงการตามสภาพจริง (Authentic Evaluation)
เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า
“ ดี – เลว ” ก็ให้นำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้
ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูลและเสนอผลการตัดสินค่า

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

4.1.1 บริบทระดับประเทศ

4.1.1.1 ความยากจนระดับประเทศ ปัญหาความยากจน ความยากจนมีความ
หมายได้หลายนัย

ด้วยกัน ได้แก่ ความอดัดัดขาดแคลน ความไม่สามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจ ต้อง
เป็นภาระของสังคมในการเป็นอยู่ ตลอดจนในเชิงเปรียบเทียบกับคนอื่น ในสังคมหนึ่งๆ

โดยทั่วไปแล้วความหมายของความยากจน คือ ความขาดแคลนในสิ่งที่จำเป็น
พื้นบ้านสำหรับความยากจนของบุคคลหรือครอบครัว ในความหมายที่เห็นได้ง่ายที่สุด คือ การ
มีรายได้ต่ำทำให้ไม่สามารถหาปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีวิตให้เพียงพอตามที่ควร โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งคือ อาหาร เครื่องนุ่งห่มที่อยู่อาศัยและการดูแลสุขภาพอนามัย สามารถขยายออกไปถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สำคัญ คือ เรื่องของการศึกษาที่ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก

ภาวะความยากจนของประเทศไทยเกิดจากเกษตรกรมีรายได้ต่ำเนื่องจากมีประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ สาเหตุที่เกษตรกรไทยมีประสิทธิภาพในการผลิตอยู่ในเกณฑ์ต่ำ มีสาเหตุมาจาก

- 1) เกษตรกรขาดการอนุรักษ์ดิน ละเลยต่อการบำรุงดิน
- 2) ระบบชลประทานยังไม่ดีพอและยังไม่ทั่วถึง
- 3) เกษตรกรขาดแคลนเงินทุน
- 4) เกษตรกรขาดการทำเกษตรแบบใหม่ ซึ่งใช้วิทยาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- 5) เกษตรกรประสบกับปัญหาทางอื่น ๆ เช่น ขาดการศึกษา ขาดข้อมูลข่าวสาร ขาดสาธารณสุขและโภชนาการที่ดี ตลอดจนไม่ได้รับการบริการพื้นฐานสาธารณสุขอย่างทั่วถึง ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะดินและน้ำ รวมไปถึงป่าไม้ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร กล่าวคือ ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 1 – 6 พื้นที่ป่าลดลงจาก 171 ล้านไร่ เหลือเพียง 89.9 ล้านไร่ หรือประมาณครึ่งหนึ่งที่ถูกทำลายไป ทำให้ทรัพยากรอื่นได้รับความเสียหายไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้เกษตรกรไทยยังขาดแคลนที่ทำกินและการใช้ประโยชน์จากที่ดินไม่เต็มที่

6) ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำเนื่องมาจากสาเหตุจากต่างประเทศระดับราคาคงต่ำทั่วโลก เพราะมีผลผลิตมาก อันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการพัฒนาทางด้านเกษตร หรือจากการกีดกันทางการค้าจากประเทศต่างๆและสาเหตุจากในประเทศ เช่น สภาพธรรมชาติที่อำนวยความสะดวกและมาตรฐานทางการตลาดที่ดีพอ ที่ทำให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรอง

- 7) ปัญหาหนี้สิน ภาวะหนี้สินกับภาวะความยากจนของเกษตรกรหรือคนไทยโดยส่วนรวมนับว่าปัญหาเดียวกันเปรียบเหมือนคนละด้านของเหรียญเดียวกัน

จากผลการพัฒนาในระยะปัจจุบันพบว่ารายได้ประชาชาติของคนไทยในภาคอุตสาหกรรมจะสูงถึงประมาณ 1 ใน 3 ของรายได้ประชาชาติทั้งหมด และประชาชาติในเกษตรกรรมเหลือประมาณ 1 ใน 10 เท่านั้น แต่ก็ยังปรากฏว่าประชากรส่วนใหญ่โดยเฉพาะแรงงานเกือบร้อยละ 60 ก็ยังอยู่ในภาคเกษตรกรรมจึงคงต้องยอมรับว่าไทยเป็นเพียงประเทศเกษตรกรรมยังไม่ใช่ประเทศอุตสาหกรรมอย่างแท้จริง โดยสภาพโครงสร้างทางเศรษฐกิจจึงยังคงมีปัญหาอยู่และยังคงมีปรากฏการณ์ที่เป็นปัญหาทางเศรษฐกิจอยู่ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาหนี้สิน ปัญหาความว่างงานและปัญหาทำงานไม่เต็มที่ ปัญหาการขาดดุลการค้า ปัญหาความร่อยหลอและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ปัญหาความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจ จึงเป็นสาเหตุให้ประเทศไทยประสบปัญหาต่างๆมากมาย นั่นก็คือปัญหาความยากจน

4.1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม (SMEs)

นโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมการดำเนินการของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ รัฐบาลจึงควรให้ความสนใจในการดำเนินงานเป็นอย่างยิ่ง และผู้ประกอบการควรให้ความสนใจต่อนโยบายของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นโยบายของรัฐบาล

นโยบายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ นโยบายการสร้างรายได้ นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

1) นโยบายการสร้างรายได้ รัฐบาลจะสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตทางภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดยุคใหม่ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ และศักยภาพที่โดดเด่น เพื่อสร้างฐานการกระจายโอกาสกระจายความเสี่ยง และฐานการผลิตของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนวนโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ

ด้านการเกษตร ด้านอุตสาหกรรม และด้านการบริการ

- **ด้านการเกษตร** ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร โดยการปรับโครงสร้างของสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสานและส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ดินทำกิน โดยพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐาน

- **ด้านอุตสาหกรรม** รัฐบาลมีแนวนโยบายหลายด้าน ดังนี้ ปรับโครงสร้างการผลิต ในการผลิตภาคอุตสาหกรรมโดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะฝีมือ ภูมิปัญญาคนไทยเสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน โดยส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย รวมทั้งให้การสนับสนุนการจัดตั้งและดำเนินการของกองทุนตลอดจนระบบการค้าประกันสินเชื่อเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

- **ด้านบริการและการท่องเที่ยว** รัฐบาลมีแนวนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพและมาตรฐานในการให้บริการและยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการ และการท่องเที่ยวโดยพัฒนาภาคบริการ จากการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน จัดหน่วยงานและองค์กรเพื่อให้มีการใช้ศักยภาพบริการอย่างเต็มที่ รวมทั้งเร่งรัดพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความรู้และทักษะด้านภาษามาตรฐานการบริการและการจัดการ

ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้ไทยเป็นประตูหลักของการท่องเที่ยวต้องได้รับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ทางด้านการตลาดการขนส่งการลงทุนรวมทั้งการบริหารจัดการ โดยการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งภายในระดับประเทศและระหว่างประเทศ เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและธุรกิจชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและยกระดับประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง การประชุมสัมมนาและการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2) นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระดับประเทศ รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม SME ให้มีความเข้มแข็งไปพร้อมๆกับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่เพื่อให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศในระยะยาว

4.1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

การขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ดุลบัญชีเดินสะพัดคือ ดุลการค้าและดุลบริการซึ่งเมืองไทยขาดดุลบัญชีเดินสะพัดต่อเนื่องกันมาโดยตลอด แม้ในระยะนี้จะขาดดุลจำนวนน้อยแต่ พ.ศ. 2539 จำนวนการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดพุ่งขึ้นเท่าตัวในเวลารวดเร็ว เป็นเหตุให้เงินทุนสำรองระหว่างประเทศลดลงมาจาก 3.87 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา (พ.ศ. 2539) เหลือเพียง 2.30 หมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐในกลาง พ.ศ. 2540 ทั้งนี้เพราะขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศลดลง การส่งออกกรอบตัวอันเนื่องมาจากการถูกตัดสิทธิพิเศษด้านภาษีศุลกากร (GSP) ของสินค้าในตลาดหลักไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาในกลุ่มเหล่านี้อ้างว่าประเทศไทยไม่ได้เป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงไม่สมควรได้รับ GSP อีกต่อไป เพราะสิทธิพิเศษดังกล่าวนี้เป็นเงื่อนไขที่จะให้เฉพาะประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนาที่กำลังพัฒนาเศรษฐกิจนอกจากนี้ยังประสบกับการแข่งขันกับประเทศต่างๆอย่างรุนแรง มีการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศในกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ สมาชิกในกลุ่มเดียวกันก่อนประเทศนอกกลุ่มในขณะที่ประเทศไทย ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับรายได้เข้าประเทศแต่ประเทศไทยกลับมีการนำสินค้าต่าง ๆ เข้าประเทศมากขึ้น เพราะอุตสาหกรรมส่งออกของไทยส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาการส่งปัจจัยการผลิต และพฤติกรรมบริการที่มีรายได้สูงนิยมนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือย

4.1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

สภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมนั้น นอกจากจะดำเนินไปด้วยอัตราเร่งและด้วยความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นในส่วนของระดับภายในประเทศอาจกล่าวได้ว่า แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงก็มีความเข้มข้นเท่าเทียมกัน และอาจจะสูงกว่าด้วยซ้ำ หากจะคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่า สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของไทยนั้นกำลังอยู่ในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างอันมีนัยสำคัญการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวของสภาพแวดล้อมภายในประเทศที่เกิดขึ้น และจะขยายตัวอย่างเด่นชัดมากขึ้นในอนาคต ย่อมจะส่งผลกระทบต่อการบริหารองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมไทยจะเป็นตัวกำหนดทิศทางกลยุทธ์ขององค์กรเหล่านี้ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการดำเนินนโยบายสาธารณะ (Public Policy) และนโยบายธุรกิจ

(Corporate Policy)

4.1.1.5 ภาวะหนี้สินความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ปัจจุบันนี้เกษตรกรได้อาศัยสินเชื่อจากแหล่งที่เป็นสถาบันการเงินถึงประมาณร้อยละ 90 ของสินเชื่อทั้งหมด ในขณะที่แหล่งที่ไม่ใช่สถาบันการเงินจากนายทุนพ่อค้า ญาติพี่น้อง มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 10 ในขณะที่เดียวกันภาคเกษตรกรรมของไทยได้มีการขยายตัวการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโครงสร้างทางการผลิตและการตลาด ซึ่งมีผลทำให้รายได้ของเกษตรกรสูงขึ้นและเศรษฐกิจชนบทไทยก็นับว่าได้มีการพัฒนาเป็นอันมากเช่นกัน แม้ว่าความแตกต่างระหว่างรายได้ของภาคเกษตรและที่ไม่ใช่ภาคเกษตรจะเป็นประเด็นปัญหาที่ยังไม่แก้ก็ตาม

ภาวะหนี้สินเกษตรกรไทยมีภาวะหนี้สินบางส่วนหนึ่งเกิดมาจากการทำการเกษตร (mono cropping) ซึ่งนำไปสู่การทำลายสิ่งแวดล้อมเมื่อราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำเกษตรกรก็จะขาดทุนหรือสูญเสียเงินก่อให้เกิดภาวะหนี้สิน

4.1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่ม

สลายของท้องถิ่นชนบท สาเหตุที่ก่อให้เกิดความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท เกิดจากการขาดความสามัคคีในหมู่บ้านและความเห็นแก่ตัวในชุมชน เนื่องจากชาวบ้านให้ความยึดถือกลุ่มผู้มีอิทธิพลและให้บุคคลที่มีอำนาจเข้ามาบีบบบาทในหมู่บ้าน โดยที่ชาวบ้านชุมชนเป็นแต่ตัวประกอบ ไม่มีสิทธิออกเสียงหรือหลักประชาธิปไตยในหมู่บ้าน ก่อให้เกิดปัญหาชุมชนล่มสลายต่างคนต่างอยู่ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนามักจะท้อแท้ที่มองเห็นว่าชุมชนล่มสลายและขาดการมีส่วนร่วม มักจะเป็นข้ออ้างว่าพัฒนาไม่ได้แน่นอนและพากันละทิ้งหน้าที่ ซึ่งทำให้ชุมชนนั้นขาดโอกาสที่จะมีผู้เข้าไปร่วมเป็นภาคีในการพัฒนา ดังนั้น ควรตั้งสมมุติฐานว่า หมู่บ้านเป้าหมายมีลักษณะของชุมชนที่ล่มสลายคือ ต่างคนต่างอยู่เป็นเวลานานทำให้ความร่วมมือจากชาวบ้านทั้งหมู่บ้านในการพัฒมาน้อยแนวทางที่เป็นไปได้คือการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นให้กับชุมชนโดยต้องได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านทั้งหมู่บ้าน ในการพัฒนามีน้อย แนวทางที่เป็นไปได้ คือ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นให้กับชุมชนโดยต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนและให้ชุมชนมีบทบาทในการบริหารชุมชนของตน

4.1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

สังคมตกอยู่ในกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมค่านึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจประกอบกับคนไทยจำนวนมากยังขาดความสามารถในการกลั่นกรองและเลือกใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมต่างชาติที่หลากหลายเข้ามาพร้อมกับเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อบันเทิง ได้อย่างรู้เท่าทันและมีเหตุผลนำไปสู่การครอบงำทางวัฒนธรรมและเร่งพฤติกรรมบริโภคนิยมให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะในคน

ไทยรุ่นใหม่ส่งผลให้สภาพวิถีชีวิตในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เกิดปัญหาศีลธรรมเสื่อมและปัญหาทางสังคมต่าง ๆ ตามมา จึงจำเป็นต้องระดมพลังจากทุกฝ่ายในสังคมเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคนให้มีความรู้ทักษะ และมีความพร้อมที่จะปรับตัวให้รับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

4. 1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

4. 1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

คนกลุ่มแรกที่มาก่อตั้งหมู่บ้าน คือ กลุ่มภูไทนาโดย นายเรียน น้อยเกา กลุ่มมอสูงเนิน นำโดยนายมูล ศรีจันทร์ นายบุญถิ่น วงแสงสอน นายทองคำ สาสิทธิ์ และกลุ่มแยกจากโปรงดินดำ นำโดยนายต๋อน หาญณรงค์ นายอ้อม ไญภูเหลือม นายมัน จรัสสุวิมล ซึ่งทั้งหมดนี้ได้อพยพมาเพื่อหาจับจองที่ทำกิน เพราะพื้นที่แห่งนี้เดิมทีเป็นที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูก ซึ่งรวมตัวกันอาศัยอยู่เป็นกลุ่มและเรียกว่ากลุ่ม “มอสูง” ซึ่งตั้งตามลักษณะของพื้นที่ซึ่งเป็นที่ลาดเอียงและเป็นส่วนหนึ่งของหมู่ 9 บ้านโปรงดินดำและในปี พ.ศ. 2534 ได้มีผู้คนอพยพมาอยู่เพิ่มมากขึ้น จึงได้ก่อตั้งหมู่บ้านชื่อบ้านโคกสูงมาจนถึงปัจจุบัน

ด้านสาธารณูปโภคในหมู่บ้าน ถนนเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมีสภาพเป็นถนนดิน และได้รับการพัฒนาขึ้นมาเป็นถนนลูกรัง ยาว 4,000 เมตร เมื่อ พ.ศ. 2535 รวมถนนในหมู่บ้านทั้งหมดยาวประมาณ 7,000 เมตร ไฟฟ้าเข้ามาในหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2537 และมีน้ำประปาใช้เมื่อปี พ.ศ.2542

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านโคกสูงมีประชากรทั้งหมด 474 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง (ร้อยละ 51.21) เป็นชาย (ร้อยละ 49.78) มีกลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 ปี 1 วัน - 50 ปี เต็ม (ร้อยละ 50.42) ที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือช่วงอายุ 12 ปี 1 วัน - 14 ปี เต็ม (ร้อยละ 3.58) เมื่อพิจารณาด้านอาชีพส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้าง (ร้อยละ 58.59) รองลงมาคืออาชีพทำไร่ (ร้อยละ 29.68) และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ อาชีพทำนา (ร้อยละ 0.42) ส่วนด้านที่ดินทำกินมีครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเองจะมากที่สุดจำนวน 50 ไร่ (ร้อยละ 23.43) และน้อยที่สุดจำนวน 1 - 5 (ร้อยละ 0.78) ประเภทการทำนาส่วนใหญ่จะเป็นนาดำ ทั้งหมด ดังตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากรบ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
ประชากร	474 คน	100.00
1. เพศ		
1.1 ชาย	236 คน	49.78
1.2 หญิง	238 คน	
2. อายุ		50.21
2. 1. 1 วัน -3 ปีเต็ม	18 คน	
2. 2. 3 ปี 1วัน -6 ปีเต็ม	38 คน	3.79
2. 3. 6 ปี 1วัน -12 ปีเต็ม	55 คน	8.01
2. 4. 12 ปี 1วัน -14 ปีเต็ม	17 คน	11.60
2.5 15 ปี 1 วัน -18 ปีเต็ม	29 คน	3.58
2.6 18 ปี 1วัน - 50 ปีเต็ม	239 คน	6.11
2.7 50 ปี 1 วัน -60 ปีเต็ม	35 คน	50.42
2.8 60 ปี 1 วันขึ้นไป	44 คน	7.38
3. อาชีพ		9.28
3.1 ทำนา	2 ครอบครัว	
3.2 ค้าขาย	4 ครอบครัว	0.42
3.3 รับจ้าง	75 ครอบครัว	0.84
3.4 ทำไร่	38 ครอบครัว	58.59
4. ครอบครัวที่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง		29.68
4.1 1-5 ไร่	1 ครอบครัว	0.78
4.2 6-10 ไร่	7 ครอบครัว	5.46
4.3 11-12 ไร่	10 ครอบครัว	7.81
4.4 21-50 ไร่	30 ครอบครัว	23.43
4.5 50 ไร่ขึ้นไป	19 ครอบครัว	14.84
4.6 ที่ดินที่ไม่ได้เอกสารสิทธิ	82 ครอบครัว	64.06

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
5. ประเภททั่วไปของการทำนา 5.1 นาดำ	20 ไร่	100

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านโคกสูงด้านการศึกษา มีสมาชิกไปศึกษานอกหมู่บ้านจำนวน 105 คน ดังตาราง 4.2 ดังนี้

ตาราง 4.2 ระดับการศึกษาและจำนวนนักเรียนที่ไปศึกษานอกหมู่บ้านโคกสูง

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)
ระดับประถมศึกษา	101
ระดับมัธยมศึกษา	21
ระดับนักศึกษาผู้ใหญ่ สูงกว่ามัธยมศึกษา	2

และมีผู้อ่านหนังสือไม่ออกจำนวน 53 คน ส่วนประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไปมีฐานะยากจน ไม่มีผู้อุปการะเลี้ยงดูมีจำนวน 44 คน ซึ่งได้รับการสงเคราะห์จากรัฐบาล 1 คน และได้รับการสงเคราะห์จากที่อื่น ๆ 2 คน มีคนพิการในหมู่บ้าน 1 คน ไม่ได้เรียนหนังสือ 1 คน

ปัจจุบันในหมู่บ้านมีร้านค้า 4 ร้าน โรงสี 1 โรง ส่วนการเลี้ยงสัตว์ก็มีการเลี้ยงวัว 107 ตัว ไก่ 1,008 ตัว สุกร 22 ตัว และปลา 7,050 ตัว แหล่งน้ำสาธารณะมี 2 แห่ง และใช้ได้ตลอดปี

4.1.2.3 ด้านเศรษฐกิจ

หมู่บ้านโคกสูงมีพื้นที่ทำการเกษตร 4,500 ไร่ พื้นที่นา 13 ไร่ พื้นที่สวน 1,300 ไร่ ผลผลิตจากการทำนาได้ปีละ 2 ครั้งและเก็บไว้รับประทานทั้งข้าวเปลือกปีละ 2,500 กระสอบ ใช้ปุ๋ย 3,800 กระสอบ ส่วนผลผลิตทางด้านอื่น ๆ ดังตาราง 4.3 ดังนี้

ตาราง 4.3 จำนวนผลผลิตด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านต่อปี

ผลผลิตด้านต่าง ๆ	จำนวน (ครอบครั้ว)	ผลผลิตทั้งหมู่บ้าน (บาท / ปี)
สวนน้อยหน้า	8	2,000,000
สวนมะม่วง	3	500,000
ปลูกอ้อย	7	1,000,000
ทำไร่ข้าวโพด	40	800,000
มันสำปะหลัง	40	1,000,000
เลี้ยงโคเนื้อ	27	600,000
เลี้ยงโคนม	1	180,000

ราษฎรในหมู่บ้านโคกสูงออกไปขายแรงงานต่างถิ่นทั้งหมดจำนวน 70 ครอบครั้ว มี 92 คน มีรายได้เข้าหมู่บ้านประมาณปีละ 110,400 บาท

รายได้ประชากรในหมู่บ้านต่อปี ในแต่ละครอบครั้ว รายได้มากที่สุดจำนวน 20,001-30,000 บาท (ร้อยละ 23.43) รองลงมาคือ 50,001 – 100,000 บาท (ร้อยละ 17.96) และน้อยที่สุด คือ จำนวน 10,001 – 20,000 (ร้อยละ 3.12) ดังตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของรายได้ต่อปีของประชากรบ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

รายได้ประชากร (บาท)	จำนวน (ครอบครั้ว)	ร้อยละ
1,000 - 5,000	4	3.12
5,001 - 10,000	10	7.81
10,001 - 20,000	3	2.34
20,001 - 30,000	30	23.34
30,001 - 50,000	20	15.62
50,001 - 100,000	23	17.96

4.1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

วัดประจำหมู่บ้านโคกสูงคือ วัดโคกสูง มีพระอยู่ทั้งหมด 2 รูป ภาษาที่ชาวบ้านใช้กันในหมู่บ้านคือ ภาษาไทย และมีพูดภาษาอีสานบ้างแต่เป็นส่วนน้อย ในปีหนึ่ง ๆ ชาวบ้านมีการทำบุญหรืองานประเพณีประจำหมู่บ้านเรียกว่า “ ประเพณี 12 เดือน ” ซึ่งปฏิบัติสืบทอดกันมาจาก

บรรพบุรุษและทำเป็นประจำทุกปี และในหมู่บ้านประกอบไปด้วยภูมิปัญญาชาวบ้าน ผู้รู้ ผู้ชำนาญการและบุคคลตัวอย่างในแต่ละด้านที่อยู่ในหมู่บ้านมีดังนี้

1) ด้านเกษตรกรรม

- นายสมาน เนรเพชร เพศ ชาย อายุ 36 ปี เชี่ยวชาญด้าน การทำสวน หน่อหนา ประสบการณ์ 10 ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 14 บ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30310

- นายชัยเฉลิม ศรีคำ เพศ ชาย อายุ 55 ปี เชี่ยวชาญด้าน การเลี้ยงวัว ประสบการณ์ 12 ปีที่อยู่ที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ 53 หมู่ที่ 14 บ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30310

- นายเรียน น้อยเกา เพศ ชาย อายุ 65 ปี เชี่ยวชาญด้าน เกษตรผสมผสาน ประสบการณ์ 11 ปีที่อยู่ที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ 301/1 หมู่ที่ 14 บ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30310

2) ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

- นายแสวง ทิพย์โรจน์ เพศ ชาย อายุ 62 ปี เชี่ยวชาญด้าน การจักสาน ประสบการณ์ 2ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 14 บ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30310

- นางวิน ท่วมอ่ำ เพศ หญิง อายุ 60 ปี เชี่ยวชาญด้าน การสานแห ประสบการณ์ 10 ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ 298 หมู่ที่ 14 บ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30310

3) ด้านการแพทย์แผนไทย

- นายคำมูล ศรีจันทร์ เพศ ชาย อายุ 68 ปี เชี่ยวชาญด้าน หมอสมุนไพร ประสบการณ์ 29 ปี ที่อยู่ที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ 204 / 2 หมู่ที่ 1 บ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30310

- นายทองคำ สาสิทธิ์ เพศชาย อายุ 71 ปี เชี่ยวชาญด้านหมอยาหลวงบ้าน ประสบการณ์ 34 ปี ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ บ้านเลขที่ 50 หมู่ที่ 14 บ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30310

4) ด้านกองทุนและธุรกิจ

- นายประเสริฐ ทิพย์ศิริ เพศชาย อายุ 54 ปี เชี่ยวชาญด้านผู้นำในการจัดการชุมชน ประสบการณ์ 10 ปี ที่อยู่ที่ติดต่อดี บ้านเลขที่ 7 หมู่ที่ 14 บ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30310

- นายต๋อน หาญณรงค์ เพศ ชาย อายุ 54 ปี เชี่ยวชาญด้านการจัดระบบสวัสดิการชุมชน ประสบการณ์ 10 ปี ที่อยู่ที่ติดต่อดี บ้านเลขที่ 308 หมู่ที่ 14 บ้านโคกสูง ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30310

4.1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

คณะกรรมการหมู่บ้านโคกสูง ประกอบด้วย

ผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายประเสริฐ ทิพย์ศิริ การศึกษาสูงสุด ม.6

ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านชื่อ นายต๋อน หาญณรงค์ การศึกษาสูงสุด ป.4

คณะกรรมการหมู่บ้านด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) นายประเสริฐ ทิพย์ศิริ การศึกษาสูงสุด ม.6 (ผู้ใหญ่บ้าน)
- 2) นายต๋อน หาญณรงค์ การศึกษาสูงสุด ป.4 (ผู้ช่วยผู้ใหญ่)
- 3) นายสนธิ อินภูวา การศึกษาสูงสุด ม.6
- 4) นายบัวผัน คอกแหล่ง การศึกษาสูงสุด ป.4
- 5) นายสินวน บัวสี การศึกษาสูงสุด ป.4
- 6) นายสุวรรณ ประจำ การศึกษาสูงสุด ป.4
- 7) นายทองคำ สุกไชสงค์ การศึกษาสูงสุด ป.4
- 8) นายสมบัติ หุ่นไทย การศึกษาสูงสุด ป.4
- 9) นายแดง คำกลาง การศึกษาสูงสุด ป.4

ผู้ที่ราษฎรในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือ มีดังนี้

- 1) นายทองคำ สุกไชสงค์
- 2) นายเรียน น้อยเกา
- 3) นายอิม โยงเหลือม

ในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มดังนี้

- 1) กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน
- 2) กลุ่มส่งเสริมอาชีพตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2540
- 3) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2544 สมาชิกกลุ่ม 65

คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 6,500 บาท

4) กลุ่มโครงการเพื่อการประกอบอาชีพ ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2544 มีสมาชิกกลุ่ม 42 คน ปัจจุบันมีเงินกลุ่ม 10,000 บาท

ข้อมูลทั่วไปมีดังนี้

ทั้งหมดบ้านมีผู้ติดยาเสพติด	- คน
รถยนต์ (กระบะ / บรรทุก)	10 คัน
รถมอเตอร์ไซด์	43 เครื่อง
รถไถนาเดินตาม	1 คัน
มีไฟฟ้าใช้	90 คร่าวเรือน
มีประปาใช้	34 คร่าวเรือน
ตู้เย็น	56 คร่าวเรือน
พัดลม	90 คร่าวเรือน
หม้อหุงข้าวไฟฟ้า	90 เครื่อง
ทีวีสี	70 เครื่อง
ทีวีขาวดำ	20 เครื่อง
โทรศัพท์มือถือ	5 เครื่อง
หอกระจายข่าว	1 แห่ง
ภาชนะเก็บน้ำฝน	90 คร่าวเรือน
มีส่วนร่วมที่ถูกหลักสุขาภิบาลจำนวน	90 คร่าวเรือน

ราษฎรในหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นหนี้สินสถาบันการเงินของรัฐ จำนวน 90 ครอบครัว รวมเป็นเงินประมาณ 180,000 บาท ติดหนี้นายทุนจำนวน 50 ครอบครัว รวมเป็นเงินประมาณ 25,000 ดอกเบี้ยของนายทุนคิดร้อยละ 3 บาท ต่อเดือน

โครงการซ่อมแซมถนนลูกรัง โดยหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามาเมื่อปี พ.ศ. 2539 ผลการดำเนินงานสภาพของถนนดีขึ้นกว่าเดิม สัญจรไปมาสะดวก

โครงการขุดเจาะบ่อบาดาล โดยหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2542 ผลการดำเนินงานประชากรในหมู่บ้านมีน้ำอุปโภค บริโภคตลอดทั้งปี ประปาหมู่บ้าน โดยกรมโยธาธิการ เข้ามาเมื่อปี พ.ศ. 2542

โครงการฝายน้ำล้น โดยหน่วยงาน มียาชาว่า เข้ามาเมื่อ พ.ศ. 2542 ผลการดำเนินการเป็นฝายน้ำล้นสาธารณะประโยชน์เพื่อประโยชน์ของประชาชน

ความต้องการของราษฎร

- 1) ต้องการมีที่อยู่อาศัยของตนเอง
- 2) ต้องการมีที่ทำกิน
- 3) ต้องการมีงานทำ
- 4) ต้องการมีอาชีพที่มั่นคง

ในหมู่บ้านโคกสูงสามารถเก็บภาษีต่าง ๆ ได้รวมเป็นเงิน 8,990 บาท

โรคระบาดในพืชและสัตว์เลี้ยงในหมู่บ้านที่พบมากในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา

- โรคในพืช ได้แก่ รากเน่า , ใบเปื่อย , หนอนกินยอด
- โรคสัตว์ ได้แก่ เท้าเปื่อย , อหิวาตกโรค
- โรคในคน ได้แก่ ท้องร่วง

4.2 การประเมินผลโครงการภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

4.2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

4.2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นเงินที่ทางรัฐบาลกระจายลงมาสู่หมู่บ้านเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการสร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาอาชีพและบรรเทาเหตุฉุกเฉินให้กับประชาชนในหมู่บ้านให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการเงินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเพื่อต้องการให้ประชาชนในหมู่บ้านสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งในการดำเนินงานจะต้องมีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุน มีการรับสมัครสมาชิกโดยสมาชิกสามารถถือหุ้นได้อย่างน้อยคนละ 10 หุ้น เป็นเงินหุ้นละ 10 บาท และมีเงินฝากสัจจะเดือนละ 30 บาท โดยสมาชิกทุกคนมีสิทธิ์กู้เงินได้ แต่จะต้องเขียนและเสนอโครงการต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณา ซึ่งสมาชิกสามารถกู้เงินได้รายละไม่เกิน 20,000 บาทและต้องส่งคืนภายในหนึ่งปีทั้งต้นและดอกเบี้ย

ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง การที่รัฐบาลได้มีนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ถือเป็นนโยบายที่ดี เป็นการช่วยประชาชนในหมู่บ้านให้มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน สามารถพึ่งตนเองได้ มีการบริหารจัดการกองทุนด้วยตนเอง และเป็นการสร้างโอกาสให้กับผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านอีกด้วย

2) เงิน 1 ล้านบาท

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตั้งเมื่อวันที่ 21 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2544 ได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 3 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544 ปัจจุบันสภาวะกองทุนปรากฏดังนี้

- จำนวนสมาชิกกองทุนทั้งหมด 62 คน
- เงินออมและเงินทุนจากสมาชิกปัจจุบันมี 48,791 บาท
- เงินกองทุน 1 ล้านบาท ปัจจุบันเหลือ 174,236 บาท
- ปลดปล่อยจำนวน 62 ราย ยอดเงินให้กู้รวม 8,97,000 บาท
- เลขที่บัญชีธนาคารกองทุนเงินล้าน 06-4303-20-081220-0

- เลขบัญชีธนาคารเงินสะสมกองทุน 06-4303-20-081636-8

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ปัจจุบันคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีจำนวน 13 คน ดังตาราง 4.5
ดังนี้

ตาราง 4.5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา หมู่บ้านโคกสูง หมู่ 14
ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ตำแหน่ง	ชื่อ-สกุล	อายุ (ปี)	การศึกษา	อาชีพ	รายได้ต่อปี (บาท)	ประสบการณ์
ประธาน	นายประเสริฐ ทิพย์ศิริ	54	ม.6	ทำไร่	120,000	ผู้ใหญ่บ้าน
รองประธาน	นายณรงค์ แผลมอ่อน	38	ป.6	ทำไร่	100,000	กรรมการหมู่บ้าน
เลขานุการ	นางสนธิ อินทวาท	53	ม.6	เลี้ยง สัตว์	54,000	กรรมการหมู่บ้าน
เหรัญญิก	นายอิม ไยงูเหลือม	56	ป.4	ค้าขาย	35,000	อบต.
ประชาสัมพันธ์	นายเรืองวิทย์ นันทสาร	32		รับจ้าง	25,000	อบต.
กรรมการ	นางเจริญ ฤทธิสุข	43	ป.4	รับจ้าง	25,000	อสม.
กรรมการ	นางชาลี ทองโคกกรวด	46	ป.4	รับจ้าง	25,000	อสม.
กรรมการ	นางอุบล ศรีสูงเนิน	42	ป.4	ทำไร่	35,000	อสม.
กรรมการ	นายประสงค์ เม่ากลาง	58	ป.4	ทำไร่	35,000	กรรมการหมู่บ้าน
กรรมการ	นางวิภาพร ศรีพยอม	43	ป.4	รับจ้าง	25,000	อสม.
กรรมการ	นายวันชัย ท่วมอ่ำ	42	ป.4	รับจ้าง	25,000	ผู้ใหญ่บ้าน
กรรมการ	นางละมัย จันทะ	25	ป.6	รับจ้าง	25,000	อสม.
กรรมการ	นายทองคำ สุกไชสง	64	ป.4	-	30,000	คณะกรรมการหมู่บ้าน

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

ปัจจุบันมีผู้กู้จำนวน 62 ราย ยอดเงินให้กู้รวมเป็นเงิน 897,000 บาท ปัจจุบันยังไม่มีชำระหนี้

5) ผู้สมัครขอกู้

ปัจจุบันผู้สมัครขอกู้ทั้งหมด นำเงินไปประกอบอาชีพหรือทำกิจกรรมดังตาราง 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.6 การพัฒนาอาชีพ

ลักษณะ	จำนวน (ราย)	วงเงิน (บาท)
การเกษตร	25	320,000
ค้าขาย	53	42,000
เลี้ยงสัตว์	534	5,210,000

4.2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- ในกระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนคณะกรรมการจะเป็นผู้คัดเลือกโดยใช้กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ตามระเบียบข้อบังคับของผู้กู้อย่างเคร่งครัดทุกข้อ	- สมาชิกที่ยื่นคำขอกู้ในหมู่บ้านซึ่งมีจำนวนมากจึงทำให้เกิดความยากลำบากในการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ เพราะมีสมาชิกที่ต้องการกู้เป็นจำนวนมากแต่จำนวนเงินไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุนจากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- ในกระบวนการการทำบัญชีคณะกรรมการมีการประสานงานร่วมมือกันและช่วยเหลือกันอย่างเต็มความสามารถของแต่ละบุคคล	- คณะกรรมการยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีเพราะยังไม่เคยทำและการทำบัญชีก็มีความละเอียดและยากเกินไปทำให้การจัดทำบัญชียังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

3) การรับชำระหนี้ จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
-ในการรับชำระหนี้ของผู้กู้กองทุนนั้นคณะกรรมการจะรับชำระหนี้เป็นรายปีซึ่งเป็นการเปิดโอกาสและให้เวลากับสมาชิกผู้กู้ในดำเนินการธุรกิจของตนเองเพื่อชำระหนี้คืน และต้องไปชำระหนี้ที่ธนาคารออมสิน สาขาปากช่อง	- เมื่อครบวาระการชำระหนี้ทำให้สมาชิกผู้กู้ต้องรีบขายผลผลิตจึงทำให้ถูกกดราคา

4.2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง ตัวแปรที่ทำการศึกษาคือ จำนวนผู้กู้และยอดเงินให้กู้ จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- มีจำนวนผู้กู้ 62 รายมียอดเงินให้กู้เป็นเงิน 897,000 บาท ซึ่งผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย และให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล	- ผู้กู้มีจำนวนมากยอดเงินให้กู้มีไม่เพียงกับความต้องการของผู้กู้ คณะกรรมการขาดความยุติธรรมในการพิจารณาให้กู้

2) ผลกระทบโดยตรง ตัวแปรที่ทำการศึกษาคือ จำนวนผู้กู้ที่ได้ จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน การขยายกิจการของผู้กู้ การเกิดกิจการใหม่ ๆ ในท้องถิ่น จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกที่กู้เงินได้ยอดเงินตรงตามโครงการที่เสนอและสามารถดำเนินกิจการตรงตามวัตถุประสงค์ที่เสนอไว้ในโครงการ - ปัจจุบันทุนสะสมของหมู่บ้านเป็นเงิน 48,791 บาท ซึ่งจะได้ดอกเบี้ยสะสมเป็นรายเดือน - สมาชิกที่มีวัตถุประสงค์และเงินทุนหมุนเวียนในการขยายกิจการดำเนินโครงการต่อไป 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกบางรายมีกิจการบางอย่างที่ขยายได้ล่าช้าเพราะว่าต้องรอการเก็บเกี่ยวผลผลิตซึ่งใช้ระยะเวลาเป็นปี - สมาชิกบางรายได้ยอดเงินในการกู้เงินน้อย เพราะว่ามีสมาชิกยื่นขอกู้มาก ซึ่งไม่สามารถนำเงินไปดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ได้เพียงพอ

3) ผลกระทบทางอ้อม ตัวแปรที่ทำการศึกษาคือ กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ ท้องถิ่นมีเครือข่ายท้องตลาด ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<ul style="list-style-type: none"> - จากที่ได้จัดตั้งกองทุนทำให้หมู่บ้านเกิดการพึ่งพาตนเองมีการสร้างงาน สร้างรายได้ทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านประชาชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาความคิดริเริ่มในการดำเนินกิจการทำให้เกิดอาชีพใหม่ ๆ และพัฒนากิจกรรมที่ทำอยู่ให้ดีขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกในหมู่บ้านขาดความเชื่อมั่นในการพึ่งพาตนเองในเรื่องการหาแหล่งเงินทุน คอยพึ่งเงินจากทางรัฐบาลจะทำอะไรก็คอยให้รัฐบาลช่วยเหลือ

4.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

4.2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสพการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้ จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<p>- สมาชิกส่วนมากในหมู่บ้านมีประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ และชำนาญในการดำเนินการ ซึ่งส่งผลให้มีผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ออกจำหน่าย และสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว</p>	<p>- สมาชิกผู้ขอกู้บางคนมีความมั่นใจในการดำเนินการของตัวเองสูงเกินไป เมื่อมีปัญหา สมาชิกไม่ไปปรึกษาผู้ที่มีความรู้หรือเจ้าหน้าที่รัฐให้เข้ามาช่วยแนะนำวิธีการใหม่ ๆ หรือ ส่งเสริมธุรกิจ ถ้าเกิดข้อผิดพลาดอาจเกิดความเสียหาย ประสบปัญหาขาดทุน และได้ผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ</p>

2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<p>- สมาชิกในชุมชนอยู่ร่วมกันแบบพี่กับน้องหรือแบบเครือญาติ มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจในการทำงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นผลดีต่อการบริหารจัดการระบบต่างๆ ในหมู่บ้าน</p>	<p>- จากการที่คณะกรรมการขาดความยุติธรรมในการพิจารณาอนุมัติจึงทำให้เกิดการผิดใจกันระหว่างพี่น้องและเครือญาติกัน</p>

3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<p>- สมาชิกส่วนมากในหมู่บ้านได้กู้เงินกับธนาคาร มาทำธุรกิจของตนเอง ซึ่งธนาคารคิดดอกเบี้ยค่อนข้างต่ำ ไม่ยุ่งยากในการชำระคืนและสามารถพักชำระหนี้ได้ ถ้าสมาชิกไปกู้เงินจากนายทุนนอกระบบดอกเบี้ยจะแพงกว่ามาก นอกจากนี้เมื่อถึงเวลาชำระคืนก็ต้องคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ถ้าสมาชิกไม่ส่งตามกำหนดก็จะถูกนายทุนยึดทรัพย์สินของผู้กู้ทันที</p>	<p>- สมาชิกมีหนี้สินธนาคารร้อยละ 87.6 ของจำนวนผู้กู้ทั้งหมด ผู้ที่ติดหนี้สินของธนาคารแต่ละรายคิดเป็นจำนวนเงินค่อนข้างมาก ซึ่งสมาชิกต้องหาเงินชำระหนี้ รายได้ที่ทำได้อาจพอได้ใช้จ่ายภายในครอบครัว ไม่พอใช้หนี้ทำให้ดอกเบี้ยหนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ</p>

4) หนี้สินนอกระบบของผู้กู้ จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<p>- ผู้ดำเนินการสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยการนำเทคนิคส่วนตัวในการดำเนินการซึ่งจะทำให้ประสบผลสำเร็จ</p>	<p>- ผู้ดำเนินการยังขาดความรู้ในการนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินการ</p>

5) อาชีพหลักของผู้กู้ จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อย ดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกส่วนมากจะมีอาชีพทำสวน ทำไร่ และอาชีพเสริมต่าง ๆ ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำพออยู่พอกินและที่เหลือก็สามารถขายเป็นรายได้ให้กับครอบครัว - สมาชิกในหมู่บ้านมีงานหรืออาชีพหลักทำจึงส่งผลให้สมาชิกส่วนน้อยที่ไปขายแรงงานต่างถิ่นมีจำนวนลดน้อยลง 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกที่ทำสวนและทำไร่ บางปีฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ประกอบกับสมาชิกไม่มีประสบการณ์ในการดำเนินการอาจจะส่งผลไปถึงผลผลิตที่จะได้และตลอดจนการขาดทุนของสมาชิกอีกด้วย - สมาชิกขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการธุรกิจของตนเอง

6) รายได้ของครอบครัว จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<ul style="list-style-type: none"> - รายได้ของสมาชิกส่วนมากก็ขึ้นอยู่กับการทำงานทำสวนและทำไร่ ซึ่งได้ผลผลิตเป็นปี ๆ มีและมีอาชีพรับจ้าง - สมาชิกที่มีรายได้ของครอบครัวก็จะมีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น ครอบครัวมีความรัก ความอบอุ่น และเข้าใจซึ่งกันและกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - บางครอบครัวมีรายได้น้อยจึงไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ - บางครอบครัวไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองซึ่งจะต้องไปหาเช่าทำ บางปีฝนตกจึงทำให้ขาดทุน

7) ประสพการณ์ในการดำเนินกิจกรรม จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อย
ดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- สมาชิกส่วนมากในหมู่บ้านมีประสพการณ์ ความรู้ ความเข้าใจ และชำนาญในการดำเนินการ ซึ่งส่งผลให้มีผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ออกจำหน่าย และสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว	- สมาชิกผู้ขอกู้บางคนมีความมั่นใจในการดำเนินการของตัวเองสูงเกินไป เมื่อมีปัญหา สมาชิกไม่ไปปรึกษาผู้ที่มีความรู้หรือเจ้าหน้าที่รัฐให้เข้ามาช่วยแนะนำวิธีการใหม่ ๆ หรือส่งเสริมธุรกิจ ถ้าเกิดข้อผิดพลาดอาจเกิดความเสียหาย ประสพปัญหาขาดทุน และได้ผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพ

4.2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากเงินกู้กองทุน จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- สมาชิกนำเงินที่ได้จากการกู้ไปดำเนินการเป็น การพัฒนาส่งเสริมอาชีพทำให้เศรษฐกิจในหมู่บ้านดีขึ้นทำให้มีเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน	- จำนวนเงินที่กู้ได้ไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกทำให้ดำเนินการไม่ได้ต้องเปลี่ยนการดำเนินการใหม่ทำให้ใช้เงินไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

2) เงินสมทบกองทุนอื่น ๆ จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อย ดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- ตอนนี้อย่างไม่มีเงินสมทบใด ๆ เลย ถ้ามีเข้ามาช่วยจะทำให้การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น	- ไม่มีเงินสมทบใด ๆ เลย

3) สถานที่ และวัตถุดิบในการดำเนินงาน จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- ในหมู่บ้านมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ ทำให้สถานที่ในการดำเนินการมีอย่างเพียงพอ ส่วนมากมีสถานที่เป็นของตัวเองโดยไม่ต้องเช่าทำ	- สถานที่และวัตถุดิบมีอย่างเพียงพอแต่ไม่มีคุณภาพเพราะประชาชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับการดูแลรักษาที่ถูกต้องและการใช้เทคนิคใหม่ ๆ ที่เหมาะสมทำให้ได้วัตถุดิบที่ไม่มีคุณภาพเมื่อนำวัตถุดิบมาใช้ในการดำเนินการก็ทำให้ได้ผลผลิตที่ไม่มีคุณภาพด้วย

4) เทคนิควิธีการทำงาน จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- ผู้ดำเนินการสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้โดยการใช้เทคนิคส่วนตัวในการดำเนินการ ซึ่งจะทำให้ประสบผลสำเร็จ	- ผู้ดำเนินการยังขาดความรู้ในการนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินการ

4.2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- เมื่อสมาชิกทำกิจการอย่างถูกวิธีแล้วจะทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน - การทำกิจการอย่างถูกวิธีทำให้ได้ผลผลิตดีมีรายได้เพิ่มขึ้นและกิจการมดำเนินการประสบผลสำเร็จ	- ผู้ดำเนินการทำตามความรู้ความเข้าใจของตนเองโดยที่ไม่รู้ว่าถูกหรือผิดวิธีเพราะไม่มีผู้แนะนำการทำกิจการอย่างถูกวิธีทำให้การดำเนินการประสบกับปัญหา

2) การหาตลาดที่ดีของผู้กู้ จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- การมีตลาดที่ดีที่ใกล้และการคมนาคมสะดวกทำให้สามารถขายผลผลิตได้ง่ายทำให้มีกำไรในการ ดำเนินการ	- ผู้ก้ยังขาดตลาดในการส่งผลผลิตไปขายเพราะตลาดที่นำผลผลิตไปขายมีผลผลิตล้นตลาดทำให้ประสบกับปัญหาการขาดทุน

3) การหาวัตถุดิบที่ดี จากการประเมินพบจุดเด่นจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- วัตถุดิบที่ใช้ในการดำเนินการอาจจะมีเป็นของตัวเอง หรืออยู่ใกล้และหาได้ง่ายในหมู่บ้านทำให้สะดวกและประหยัดค่าใช้จ่าย	- วัตถุดิบไม่มีคุณภาพทำให้ได้ผลผลิตน้อยและไม่มีความคุ้มค่า

4) การทำบัญชี จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
- คณะกรรมการมีการจัดทำบัญชีอย่างสม่ำเสมอทำให้สามารถควบคุมและตรวจสอบการบริหารจัดการกองทุนได้	- คณะกรรมการยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีเพราะการทำบัญชีมีหลายขั้นตอนและละเอียดทำให้ทำบัญชีได้ไม่ดีและไม่ถูกต้อง

4.2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง ตัวแปรที่ศึกษาคือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้อาจได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ต้องการจากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อย ดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<ul style="list-style-type: none"> - นำเงินที่ได้จากการดำเนินการไปใช้หนี้ตามกำหนด - สมาชิกมีเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการพัฒนาต่อไป - ผู้กู้อาจได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ต้องการจะเก็บไว้อุปโภคและบริโภคหรืออาจจะนำไปแปรรูปเป็นเงินต่อไป 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลผลิตที่ได้เป็นสิ่งที่ต้องการจะเสียหายหรือส่งออกไปจำหน่ายไม่ทัน

2) ผลกระทบโดยตรง ตัวแปรที่ศึกษาคือ ผู้กู้อาจขยายกิจการ ผู้กู้อาจทำกิจการด้วยเทคนิคที่ดีขึ้น จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<ul style="list-style-type: none"> - กิจการที่ผู้กู้อาจขยายต้องมีเงินลงทุนมากดังนั้นผลผลิตที่ได้ก็จะมากตาม ซึ่งจะทำให้ผู้กู้อาจมีรายได้เพิ่มมากขึ้น - ผู้กู้อาจดำเนินการด้วยเทคนิคที่ดีซึ่งจะทำให้มีผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิกต้องมีเงินทุนในการขยายกิจการเป็นจำนวนมาก

3) ผลกระทบโดยอ้อม ตัวแปรที่ศึกษาคือ ผู้ภูมิการพึ่งตนเอง ผู้ภูมิศักยภาพ และมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน การกลับคืนถิ่นของประชาชน จากการประเมินพบจุดเด่นและจุดด้อยดังนี้

จุดเด่น	จุดด้อย
<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ภูมิอาชีพหลักและผลิตสินค้าออกจำหน่ายด้วยตนเอง - ผู้ภูมิศึกษาเทคนิคและวิธีการดำเนินการด้วยตนเองจนประสบผลสำเร็จ - ผู้ภูมิการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เช่น ปลูกอ้อย ปลูกข้าวโพด ปลูกน้อยหน่า เลี้ยงวัว เลี้ยงสุกร ซึ่งผลิตและหาตลาดจำหน่ายด้วยตนเอง เป็นหมู่บ้านที่มีศักยภาพ มีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ภูมิขาดเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการต่าง ๆ

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ภูมิ

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ภูมิอาชีพปลูกอ้อย เลี้ยงวัว เลี้ยงสุกรดังนี้

4.3.1 อาชีพปลูกน้อยหน่า

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินกู้ นโยบาย พันธุ์น้อยหน่าที่มีความงามมีความทนทานต่อโรคและแมลง

กระบวนการที่ดีได้แก่ เทคนิควิธีการและขั้นตอนในการปลูกน้อยหน่า ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ รายได้เพิ่มขึ้น ผลผลิตต่อไร่ที่เพิ่มขึ้น

4.3.2 อาชีพปลูกข้าวโพด

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินกู้ นโยบาย พันธุ์ข้าวโพด

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ รายได้สูงและผลผลิตสูง

4.3.3 การเลี้ยงสุกร

ปัจจัยนำเข้าที่ดีได้แก่ เงินกู้ นโยบาย พันธุ์สุกร

กระบวนการที่ดีได้แก่ เทคนิควิธีการและขั้นตอนในการเลี้ยงสุกร

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ น้ำหนักต่อตัวมากขึ้น รายได้เพิ่มขึ้น

4.3.4 การเลี้ยงแพะ

ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เงินกู้ นโยบาย ลักษณะดิน เลี้ยงแพะ

กระบวนการที่ดี ได้แก่ เทคนิควิธีการและขั้นตอนในการเลี้ยงแพะ

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณพอเหมาะ รายได้เพิ่มมากขึ้น และมีการขยายพันธุ์เพิ่มมากขึ้น

4.4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

4.4.1.1 การเกิดกองทุนพบว่า กองทุนหมู่บ้าน บ้านโคกสูง ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 โดยการร่วมมือกันของสมาชิกในหมู่บ้านซึ่งมีทั้งการเตรียมความพร้อมประชุมชี้แจงและการทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อจัดตั้งกองทุนเมื่อจัดตั้งกองทุนแล้วมีการเลือกสรรคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 13 คน ปัจจุบันกองทุนมีสมาชิก 62 คน มีสมาชิกผู้กู้ได้ 62 ราย รวมเป็นเงินให้กู้ทั้งหมด 897,000 บาท ซึ่งจากการกู้เงินของกองทุนสมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่นำเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ ทำให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสมาชิกในหมู่บ้านทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้นมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและเป็นการสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองให้กับสมาชิกในหมู่บ้าน

4.4.1.2 ระบบบริหารกองทุนพบว่า ในการบริหารจัดการกองทุนบ้านโคกสูงได้จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจนและมีการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านซึ่งได้แบ่งหน้าที่ทำงานอย่างถูกต้องและเป็นระเบียบ

4.4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า สมาชิกในหมู่บ้านมีกระบวนการพึ่งตนเองโดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองในการดำเนินกิจกรรม มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับสมาชิกในหมู่บ้านทำให้เกิดการพึ่งตนเองและสร้างศักยภาพให้กับตนเองและหมู่บ้าน

4.4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่า สมาชิกผู้กู้เงินนำเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพของตนเองทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับตนเองมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้นทำให้หมู่บ้านให้มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ สามารถพึ่งตนเองได้

4.4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งพบว่า จากการจัดตั้งกองทุนทำให้สมาชิกในหมู่บ้านมีทุนในการพัฒนาอาชีพมีการบริหารจัดการด้วยตนเองทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพเพิ่มขึ้นสามารถพึ่งตนเองได้

4.4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ 1.1- 1.5 พบว่า

4.4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบว่า

- 1) ความสามัคคีของสมาชิกในหมู่บ้านในการเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและการให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการกองทุนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อหมู่บ้านและสมาชิกในหมู่บ้าน
 - 2) ความช่วยเหลือจากผู้รู้เกี่ยวกับกองทุน เช่น พัฒนาการอำเภอและบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน ช่วยส่งเสริมและแนะนำเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนให้มีศักยภาพ
- 2) คณะกรรมการมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุน

4.4.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบว่า

- 1) คนในชุมชนยังมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคารและนายทุนซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูงทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียนและเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนเติบโตได้ในระยะเวลาอันควร
- 2) ผู้กู้บางรายนำเงินที่กู้ได้ไปใช้ไม่ตรงวัตถุประสงค์ที่เสนอไว้ในโครงการซึ่งเป็นการทำผิดระเบียบกองทุนและยังทำให้การบริหารกองทุนไม่มีประสิทธิภาพอีกด้วย

4.4.2.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

สมาชิกในชุมชนมีการตั้งกลุ่มองค์กรภายในหมู่บ้าน มีการทำงานร่วมกันเกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน มีการประสานงานกันกับองค์กรภายนอกเพื่อหาตลาดรองรับสินค้าภายในชุมชน

4.4.4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

- 1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด ชุมชนมีความเข้มแข็งเกิดการเรียนรู้ที่จะทำงานกันเป็นกลุ่ม สามารถช่วยเหลือตนเองได้และมีการประสานงานที่ดีระหว่างคณะกรรมการและสมาชิกภายในชุมชน
- 2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น
คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง กระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล การอยู่ในชุมชนอย่างมีสันติ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความรักความสามัคคีของหมู่คณะเป็นผลสืบต่อเนื่องของการรวมกลุ่ม การทำงานกันอย่างเป็นระบบทำให้หมู่บ้านมีความเจริญก้าวหน้า

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษา หมู่บ้านโคกสูง หมู่ 14 ตำบลคลองม่วง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์การประเมินดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ ของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านโคกสูง
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3) เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์การเพื่อการเรียนรู้และเกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันในหมู่บ้าน ตำบล
- 4) เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านและระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดซึ่งกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ผู้ทำสารนิพนธ์ดำเนินการประเมินโดยใช้ประยุกต์รูปแบบการประเมินแบบซิพพ์ (CIPP) ของ Stufflebeam มาใช้ในการประเมินครั้งนี้ โดยกำหนดตัวชี้วัดขององค์ประกอบการประเมินภาวะแวดล้อม (Context - C) ปัจจัย (Input - I) ด้านการกระบวนการ (Process - P) และด้านผลผลิต (Product - P) ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล กลุ่มเป้าหมายหรือผู้ให้ข้อมูลในบ้านโคกสูง ประกอบด้วย คณะกรรมการหมู่บ้านสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งที่ได้รับอนุมัติให้กู้และสมาชิกทั่วไป และชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพตลอดจนข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดต่าง ๆ โดยใช้แบบรายงาน(บร.) 12 แบบ คือ บร. 1 - บร. 12 และการสัมภาษณ์เพิ่มเติมการศึกษาเอกสาร การจัดประชุมเวทีชาวบ้านแล้วนำเสนอข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติและไม่ใช้สถิติ

การติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษาหมู่บ้านโคกสูง ได้ผลสรุปการอภิปราย และการเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลและอภิปราย

ชื่อบ้านโคกสูงตั้งตามลักษณะของพื้นที่เป็นที่ลาดเอียง เดิมเรียกว่า กลุ่มมอสูง ซึ่งเป็นกลุ่มที่เป็นส่วนหนึ่งของบ้านโปรงดินดำ หมู่ 9 และในปี พ.ศ. 2534 ได้มีผู้คนอพยพมาอยู่เพิ่มมากขึ้นจึงได้มีการรวมตัวก่อตั้งเป็นหมู่บ้านโคกสูงมาจนถึงปัจจุบัน ปัจจุบันบ้านโคกสูงมีไฟฟ้า น้ำประปาใช้และมีถนนในหมู่บ้านเป็นถนนลูกรัง

อาชีพหลักของชาวบ้านคือทำไร่ ทำสวน และรับจ้างทั่วไป โดยส่วนใหญ่จะมีที่ดินเป็นของตนเองในหมู่บ้านมี 128 ครอบครัวย มี 90 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 474 คน ชาย 236 คน หญิง 238 คน และส่วนใหญ่มีรายได้จากการรับจ้างทำไร่ และไม่นิยมไปทำงานต่างถิ่น ในหมู่บ้านมีวัด 1 แห่ง ชื่อวัดโคกสูง มีพระ 2 รูป ภาษาพื้นบ้านคือภาษาไทย และภาษาอีสานเป็นบางกลุ่มแต่เป็นส่วนน้อย

การบรรจุเป้าหมาย 5 ข้อ ของกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนบ้านโคกสูง

ข้อ 1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิการของสมาชิก

สรุป

กองทุนหมู่บ้าน บ้านโคกสูง ตั้งเมื่อวันที่ 21 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2544 ได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 3 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545 และได้ปล่อยให้กู้ครั้งแรกจำนวน 40 ราย ปัจจุบันจำนวนผู้กู้มีทั้งสิ้น 62 ราย เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 897,000 บาท ซึ่งสมาชิกได้นำไปพัฒนาอาชีพ ดังนี้

1) โครงการเลี้ยงโคเนื้อ	22 ราย
2) โครงการเลี้ยงหมู	3 ราย
3) โครงการเลี้ยงแพะ	1 ราย
4) โครงการบำรุงสวนน้อยหน้า	1 ราย
5) ค้าขาย	3 ราย
6) ทำการเกษตร	19 ราย

ซึ่งการกู้เงินไปประกอบโครงการ มีขั้นตอนการกู้การคัดเลือกผู้กู้การโอนเงิน การชำระหนี้ กำหนดให้เป็นไปตามระเบียบการกู้ยืม เงินกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งดำเนินการโดย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 13 ราย และคณะกรรมการมีความเคร่งครัด ในการอนุมัติเงินกู้มากถ้าสมาชิกมีคุณสมบัติไปตรงตามระเบียบก็จะเรียกประชุมและระงับไว้ก่อน เมื่อครบกำหนดการชำระหนี้ ผู้กู้ กู้จะต้องชำระหนี้ภายใน 30 วัน

ผลกำไรที่ได้จากการปล่อยกู้ยืมก็จะจัดสรรตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

อภิปราย

1) เงินกองทุน 1 ล้านบาท เป็นการช่วยเพิ่มเงินทุนในการประกอบอาชีพของชาวบ้านที่ต้องการมีรายได้เพิ่ม นำไปสร้างงานสร้างรายได้และพัฒนาอาชีพ

2) มีการรวมกลุ่ม เกิดความรัก สามัคคีของคนในหมู่บ้าน ทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็งทางสังคม

3) ทำให้เศรษฐกิจกองทุนหมู่บ้านดีขึ้นมีเงินหมุนเวียน ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ดีขึ้น
ข้อ 2 ความสามารถในการจัดการบริหารกองทุน

สรุป

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโลกสูง จำนวน 13 คน ที่ได้มาจากการเลือกตั้งของชาวบ้าน ซึ่งมีคุณสมบัติครบตามกำหนดไว้ในระเบียบ มีการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน พร้อมกับชาวบ้านส่วนหนึ่ง และผู้มีความรู้ความสามารถเข้าร่วมประชุมจัดร่างระเบียบกองทุนโดยใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 เป็นแนวทางสำหรับร่างและอ้างอิง การพิจารณาเงินกู้จากความสามารถในการชำระหนี้ของแต่ละบุคคลมีความประพฤติดีไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เมื่อมีการปล่อยกู้แล้ว กรรมการก็มีการตรวจสอบว่า มีการนำเงินไปประกอบอาชีพตามโครงการที่เสนอจริงหรือไม่ คือ เมื่อได้รับเงินกู้บางโครงการต้องให้เป็นผลภายใน 15 วัน

อภิปราย

- 1) คณะกรรมการกองทุนมีความสามารถในการบริหารกองทุน
- 2) ผู้กู้ยืมเงินมีการรวมกลุ่ม และช่วยเหลือกันด้านการประกอบอาชีพทำให้เกิดผลสำเร็จ ไม่มีปัญหาด้านการตลาด
- 3) มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบโดยให้สมาชิกได้จัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงินทุกครั้งที่มีการรับ - จ่ายเงิน
- 4) สมาชิกมีความมั่นใจในกองทุน เกิดความเชื่อมั่นในตนเองกล้าพัฒนาอาชีพของตนเองต่อไป

ข้อ 4 เศรษฐกิจที่ได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

สรุป

สมาชิกได้กู้ยืมเงินกองทุนมีการนำเงินไปใช้จ่ายตามโครงการที่ได้เสนอขอกู้ ทำให้เกิดรายได้เพิ่มจากการลงทุน ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพที่มั่นคง ยั่งยืน มีฐานะทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านที่พัฒนาขึ้นจากการกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ ทำให้เกิดเงินหมุนเวียนในหมู่บ้าน สมาชิกได้ร่วมกันพัฒนาอาชีพ ให้มีความมั่นคงและลดอัตราการไปทำงานต่างถิ่น

อภิปราย

- 1) สมาชิกกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพทำให้เกิดรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

- 2) เกิดแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน
- 3) การรวมกลุ่มพัฒนาอาชีพก่อให้เกิดความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

ข้อ 5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

สรุป

การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านทำให้เกิดมีทุนในการประกอบอาชีพทำให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี ดังนี้ ทำให้เกิดมีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้เกิดความสามัคคี ช่วยเหลือกัน มีความรักมีความเอื้ออาทรของหมู่บ้านเกิดขึ้นในการปล่อยเงินกู้ก็จะเป็นเรื่องระเบียบวินัย และให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และผลกำไรที่ได้จะนำมาจัดสรรตามที่ระเบียบการของกองทุนหมู่บ้านโคกสูง ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ก็เป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้านส่วนหนึ่ง

ในหมู่บ้านจะมีการรวมกลุ่มของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและพัฒนาหมู่บ้านของตนเองในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นและมีการเจริญขึ้น

อภิปรายผล

1) การที่สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้เกิดความรัก ความสามัคคี มีความเอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น

2) การมีกองทุน ทำให้สมาชิกมีวินัยในการใช้เงิน มีการเก็บออมและรู้จักการใช้จ่ายเงินมากขึ้น ทำให้สมาชิกมีเศรษฐกิจที่ดี

3) มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันและกันมากขึ้นมีการปรึกษานิสัยซึ่งกันและกัน ร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ของกองทุนและการดำเนินงานของกองทุน

สรุปปัจจัยด้านบวก

บ้านโคกสูง ชาวบ้านมีความสามัคคีกันมีความร่วมมือทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน เพราะมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ สมาชิกที่กู้เงินได้นำเงินไปประกอบอาชีพซึ่งมีความชำนาญและมีประสบการณ์การประกอบอาชีพมานานแล้ว ก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพพัฒนาด้านสาธารณูปโภค และด้านอื่น ๆ ได้รับการประชาสัมพันธ์จากรัฐบาล สร้างเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ระดับอำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน เกิดการรวมกลุ่มกันมากขึ้นคณะกรรมการร่วมมือกันร่างระเบียบกองทุน มีการทำกิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน กิจกรรมเกี่ยว

รับเงินกู้ ส่งเสริมการใช้เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพ ตรวจสอบการทํ้าบัญชีเกิดความมั่นคงในอาชีพ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้

สรุปปัจจัยด้านลบ

สมาชิกนำเงินไปประกอบอาชีพและได้ผลผลิตไม่ดีเท่าที่ควร และได้ราคามีคู่แข่งทางการตลาดไม่มีผู้ช่วยพาตลาดในการขาย ระบบการสื่อสารไม่สะดวก ขาดการรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการจัดทำบัญชี คณะกรรมการและสมาชิกกองทุน ยังไม่เข้าใจในระบบบัญชี และขาดประสบการณ์ในการดำเนินงาน

อภิปรายผล

ปัจจัยภายนอก

- เกิดความรัก ความสามัคคี เกิดความร่วมมือถ่ายทอดความรู้ ปรึกษาประสบการณ์ในการในหารประกอบอาชีพให้แก่สมาชิกด้วยกัน

- ความล้มเหลวในการประกอบอาชีพในอดีตได้ร่วมกันแก้ไขและพัฒนาอาชีพให้ประสบความสำเร็จ

- การที่หมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันทางด้านการประกอบอาชีพทำให้การทำงานต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้รวดเร็วขึ้น

ปัจจัยด้านลบ

- การกั้ยืมก่อให้เกิดหนี้สินและการที่กู้ได้จำนวนที่น้อยไปพอที่จะไปประกอบอาชีพ ซึ่งใบกู้หนี้จากที่อื่นจึงเป็นการเพิ่มหนี้อีก

- การขัดแย้งกันในหมู่คณะกรรมการ

- เกิดการขัดแย้งกันระหว่าง สมาชิกที่โครงการผ่านการอนุมัติให้กู้ กับคณะกรรมการซึ่งบางรายก็เป็นญาติกัน

- เมื่อถึงการกำหนดชำระหนี้จะตรงกัน จะทำให้ชาวบ้านขายผลผลิตพร้อม ๆ กัน ทำให้กตราคาผลผลิตไม่ได้อราคาเท่าที่ควร แต่บางรายไม่อยากขายเมื่อไม่มีเงินชำระหนี้ซึ่งมีดอกเบีย่ยก่อนข้างสูง เพื่อมาชำระหนี้ก่อน

การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในหมู่บ้าน ระหว่างหมู่บ้าน ตำบล

สรุป การสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ มี 3 ประเภท คือ

- 1) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนหมู่บ้าน ซึ่งมีการสร้างโดยชาวบ้านมีส่วนร่วมสำคัญซึ่งต้องให้ความร่วมมือที่จะศึกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในหมู่บ้าน
- 2) เครือข่ายการเรียนรู้ระดับตำบล กลุ่มที่เข้าร่วมคือสมาชิกกองทุนที่เป็นตัวแทน ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการกองทุน
- 3) เครือข่ายการเรียนรู้ระดับอำเภอ ผู้ที่เข้าช่วยเหลือเครือข่ายคือ ผู้นำชุมชนและตัวแทนคณะกรรมการกองทุน ซึ่งการสร้างเครือข่ายทำได้โดยการจัดเวทีประชาคมเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ที่เป็น ประโยชน์ ปรับปรุงแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการประกอบอาชีพ

อภิปราย

การสร้างเครือข่ายเกิดขึ้นได้เพราะความร่วมมือของสมาชิกของหมู่บ้านที่อยากจะพัฒนาอาชีพของตนให้ดีขึ้น อยากมีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ และอยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ อยากแลกเปลี่ยนประสบการณ์แก้ไขปรับปรุงปัญหาของแต่ละอาชีพ ให้อยู่รอดได้โดยการพึ่งพาตนเองและควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการในตำบล เพื่อให้เกิดเครือข่ายแต่ละตำบลแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอแนวคิดและรูปแบบการประเมินของสถาบันเพื่อเป็นต้นแบบทางความคิดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยประเด็นประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ โดยประเภทการตัดสินใจจะประกอบไปด้วย

- การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยตัดสินใจในการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์จะเป็นการประเมินโครงการก่อนการดำเนินโครงการ
- การประเมินกระบวนการ (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากร
- การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินงานของโครงการประเมินข้อบกพร่องและผลผลิตที่เกิดขึ้น คือ การประเมินระหว่างการดำเนินโครงการ
- การดูประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการโดยที่ประเภทของการตัดสินใจ ซึ่งมีทั้งการตัดสินใจเพื่อการวางแผน , การตัดสินใจโครงสร้าง , เพื่อตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติและการตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการซึ่งจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ

วิธีการดำเนินการ

ในการศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาพื้นที่ของหมู่บ้านโคกสูงซึ่งบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้เข้าไปเป็นอาสาสมัครในพื้นที่และเป็นคนในพื้นที่จึงง่ายต่อการเก็บข้อมูลและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

- 1) เก็บข้อมูลตามแบบ บร. ต่าง ๆ
- 2) สังเกต คือ สังเกตโดยการเข้าพื้นที่ และพูดคุยกับชาวบ้าน และเข้าร่วมคณะกรรมการหมู่บ้าน
- 3) การสัมภาษณ์
 - สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ คือ พูดคุยกันในเรื่องต่าง ๆ ทั่วไปแล้วค่อยโยงเข้าประเด็น

- สัมภาษณ์จากการจัดเวทีกลุ่มผู้รู้ในแต่ละอาชีพ
 - สัมภาษณ์จากผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้น

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

สรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งชุมชนที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง มีการร่วมมือการติดต่อสื่อสารหรือการสื่อความเข้าใจแบบไม่เป็นทางการที่มีประสิทธิผล การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โดยตัวชี้วัดที่ใช้วัดความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้านที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้แก่

- ความสามัคคี
- ความซื่อสัตย์
- การยกย่องคนทำความดี
- โอกาสในการความรู้เพิ่ม
- จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงไก่
- ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน
- มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน
- มีการประชุมเสวนาอย่างสม่ำเสมอ
- การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
- มีผู้นำมีคุณธรรม มีความยุติธรรม
- การจัดทำแผนงานแก้ปัญหา

สรุปตัวชี้วัดความเข้มแข็งชุมชนตามทัศนะของประชาชนบ้านโคกสูง

- เมื่อกู้เงินไปประกอบอาชีพ ผลที่เกิดขึ้นทำให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น

- สมาชิกที่กู้เงินแล้วเกิดรายได้ เป็นการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายและเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

- คนในชุมชนมีความรัก ความสามัคคี มีการช่วยเหลือส่วนรวมมากขึ้น

อภิปรายผล

การที่ชุมชนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้นในครอบครัวก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนก็จะมีความรัก ความสามัคคี เกิดการช่วยเหลือส่วนรวมพัฒนาชุมชนให้เกิดความเจริญ เกิดความทัดเทียมกันกับหมู่บ้านอื่น ครอบครัวมีการอยู่กันอย่างพร้อมหน้า ไม่ต้องไปทำงานต่างถิ่น มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ มีการประชุมเสวนาช่วยกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทำให้มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ

5.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับกองทุน

5.2.1.1 ระเบียบ บางข้อทำให้ชาวบ้านเกิดความไม่เข้าใจควรแก้ไขให้เหมาะสมกับแต่ละหมู่บ้านโดยคณะกรรมการระดับอำเภอเป็นผู้ช่วยแนะนำ และร่วมปรับปรุงระเบียบให้ชาวบ้านเข้าใจ และเหมาะสมกับแต่ละหมู่บ้าน

5.2.1.2 ระเบียบหมู่บ้าน เกี่ยวกับเรื่องการประชุมสมาชิก ควรมีการประชุมสมาชิกอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อเป็นการตรวจสอบและช่วยเหลือปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ

5.2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

5.2.2.1 ควรมีการจัดเก็บเอกสารอย่างเป็นระบบ

5.2.2.2 สมาชิกมีการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน

5.2.2.3 มีการประชาสัมพันธ์ แจ้งข่าวสารให้สมาชิกทราบอย่างสม่ำเสมอ

5.2.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพกองทุนหมู่บ้าน

5.2.3.4 มีการส่งเสริมการประกอบอาชีพ โดยการแนะนำการพัฒนาการประกอบอาชีพ และการจัดหาตลาด

5.2.3.5 ส่งเสริมการหาความรู้ในการประกอบอาชีพให้มีลักษณะมีการคิดค้นหาความริเริ่ม แต่ละอาชีพให้มีความมั่นคง

5.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีบัณฑิตกองทุนเข้าไปในหมู่บ้าน(ชุมชนเมือง)

5.2.3.1 ทำให้ชาวบ้านมีความกระตือรือร้นในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมที่จัดโดยบัณฑิตกองทุน

5.2.3.2 บัณฑิตมีส่วนช่วยให้ชาวบ้านเข้าใจในกองทุนมากขึ้น

5.2.3.3 บัณฑิตทำให้ชาวบ้านเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานของกองทุน

5.2.4.4 บัณฑิตมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกองทุนได้ไม่เต็มที่เนื่องจากชาวบ้านบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

5.2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าหรือการวิจัยต่อไป

5.2.4.1 ควรศึกษาด้านการสร้างอาชีพของแต่ละหมู่บ้าน ว่าสามารถส่งเสริมการประกอบอาชีพอะไรเพิ่มได้อีก อาชีพอะไรที่อยู่บ้านสามารถทำได้

5.2.4.2 ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของหมู่บ้านให้ขยายกว้างออกไป เพื่อพัฒนาอาชีพให้เจริญเพิ่มมากขึ้น

5.2.4.3 ควรศึกษาว่าเหตุใดกองทุน 1 ล้านบาทประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเพื่อที่จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และสภาสถาบันราชภัฏ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ประกอบการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ชุดวิชาการจัดการธุรกิจชุมชน. กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพคค์ จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ, ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, และสภาสถาบันราชภัฏ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ประกอบการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพคค์ จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ, ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, และสภาสถาบันราชภัฏ, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ประกอบการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ทัศนทองการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน . 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). พ.ศ.2544. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโคกสูง หมู่ 14 .2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโคกสูง หมู่ 14 . นครราชสีมา.
- ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา. 2545. ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา.
- บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน. 2542. ทฤษฎีใหม่ในแง่มุมการบริหารการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท.
- มนตรี ศรไพศาล. 2545. ร่วมกันคิดแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ บริษัทเอสเอ็นกรุ๊ป จำกัด
- มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์และสมาคมพัฒนาสังคม. 2538. ประชาคม(ทางรอดสุดท้ายในการกู้ชาติ). กรุงเทพฯ . ชัยเจริญพัฒนาการพิมพ์.

- สภาสถาบันราชภัฏ, สำนักงาน .2544 . คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการ
จัดการและการประเมินโครงการ . นครราชสีมา : บริษัทสมบูรณ์การพิมพ์ จำกัด.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2545. เอกสารประกอบการเรียนชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา.
นครราชสีมา : ทัศนทองการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.2538.แนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ
พัฒนาชนบท.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2545.คู่มือ
การทำบัญชีและรายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.กรุงเทพฯ:สหมิตร
พรินต์ติ้ง.
- อุดม จำรัสพันธุ์. 2545. เอกสารประกอบการเรียน : วิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา.
นครราชสีมา :ทัศนทองการพิมพ์.

